

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXIV. LETNIK ————— 1924 ————— ŠTEV. 10/11

Spomenica

† Dr. phil. Klementu Jugu in Vladimiru Topolovcu,
žrtvama Triglavske stene.

Dr. Klement Jug je ves letošnji počitniški čas, blizu tri tedne, porabil za plezalne ture v Triglavskem pogorju. Naposled je iskal v Triglavski steni zveze od poti čez Prag na desno v silnih strminah do Bambergove poti. V ponedeljek, 11. avgusta, jo je poskusil tretjokrat, sam. Odšel je zjutraj iz Aljaževega Doma; vrnil se ni več. Šele 15. avgusta so ga našli njegovi tovariši, mrtvega. Ležal je kakih 100 m globoko pod smerjo, kamor se je bil napotil, na skalni polici, ki moli iz navpične stene. Kako se je nesreča zgodila, ne vemo; doletela ga je, ko je prišel približno do prve četrtine poti, ki jo je hotel obvladati. Z velikim naporom so spustili mrtvo truplo z vrvmi še kakih 300 m v globino na pot s Praga proti Luknji; od tam so ga prepeljali v Dovje, kjer je bil 17. avgusta pokopan. Pri njem so se našli, v obliki dnevnika, zapiski letošnjih počitniških planinskih tur.

Dr. Jug je bil rojen l. 1898 v Solkanu pri Gorici, je promoviral 1923 za doktorja modroslovja na vseučilišču v Ljubljani in je l. 1924 nadaljeval študije v Padovi. (Str. 255.)

* * *

Vladimir Topolovec se je v nedeljo, 24. avgusta, hotel udeležiti odkritja spominske plošče ponesrečenemu tovarišu Anteju Lenarčiču, ki mu je bil prej napisal lepe spominske besede v letošnjem „Plan Vestniku“, str. 132. To priliklo je porabil naš drzni hribolazec, da — spotoma — prepleza Triglavsko steno v smeri proti Kugyjevi polici. Nepričakovano nastopivše slabo vreme — megla, dež in sneg — je povzročilo katastrofo: že tik pod vrhom je v silni strmini Topolovcu spodrsnilo, padel je v neznano globino. Ker kljub vsem naporom tudi najizurjenejši plezalci niso mogli najti trupla ponesrečenčevega, so se 31. avgusta pod Triglavsko steno opravili pogrebni obredi in so mu tam tovariši postavili spominsko ploščo.

O nesreči sami poroča soplezalec Alojz de Reggi zadaj na str. 262; njegovo življenje in stremljenje mu je orisala sestra Darinka na str. 258.

Urednikovo slovo.

Dr. Klement Jug. V ponedeljek, 11. avgusta 1924 dopoldne, sem pripravljajal za natis gradivo septemberske številke našega »Vestnika«. Suhoto svojega kritičnega posla sem si, kakor vedno, osveževal z duševno soudeležbo na potih, turah, plezanjih, pri stremljenjih in načrtih svojih požrtvovalnih sotrudnikov. Snov so jim le doživljaji in premnogokrat taki, ki se vesijo med življenjem in smrtjo.

»Na prvo mesto v številki pridejo dr. Jugove »Plezalne ture« ... Mladi doktor piše gladko, preudarno, odločno, urednik nima pri tem rokopisu podrobnega dela domala nič, urednik je le prvi in v prvi vrsti bralec. Čita napeto ... S čudovito, rekel bi strastno točnostjo riše dr. Jug neprestane (mi bi rekli »smrtne«) nevarnosti; kar uživa jih, nam pa zastaja sapa. Ko sem čital, s kako kretnjo je dr. Jug premagal »težavni položaj« (kaj je bilo zanj »težavno«!), ki je zdaj natisnjen v 8. štef. na str. 202 v drugem odstavku — le predočite si natančno najskrajnejšo kritičnost položaja in prav zadnji riziko plezalčev! — tedaj sem nehote zatisknil oči in s strahom vzkliknil: »Moj Bog, čuvaj ga ... !« Z duševnim nemirom sem čital dalje. Kakor zbolelo pa me je, ko sem dospel do mesta, kjer (glej str. 206) dr. Jug analizira neupravičenost strahu »za življenje«, strahu, ki se ga človek naj absolutno otrese, in povzdiguje moč človeške volje: »V stanu smo izvršiti stvari, ki se nam o njih jedva sanja. V tem smislu je mogoče res vse, kar človek točno hoče ... Obvladaj svojo lastno notranjost in hodi, pa boš obvladal tudi — nevarnosti« ... Ob teh — vendar — samozavestnih besedah se mi je vsiljeval tih pomislek in v slutnjah bojazen: »Skromnemu Jugu se te besede naj ne štejejo v človeško prevzetnost, ki izziva usodo.«

Nemiren pa sem ostal.

Dr. Jug je ta dan ubila Triglavska stena.

Drugi dan, v torek, sem se slučajno sešel z znanim mladim plezalcem. Notranji nagon me je silil, da sem ga tam na ulici, ko ni bil namenjen na nobeno turo, skrbno svaril, naj se varuje ... Tedaj pa je dr. Jug ležal že drugi dan mrtev v Triglavski steni.

Tretji dan, v sredo, pa mi je došla pretresljiva vest. Tedaj se je mnogoletnemu uredniku prvokrat zarosilo oko ...

V planinskega pisatelja, res pisatelja, ki ne sestavlja le osebnih, doživljajih poročil o svojih turah, ampak jih podreja višjim smotrom, se je Klement Jug razvil tekom dveh let. Brez dopisa, le s svojim podpisom, mi je poslal 14. febr. 1922. prvi svoj spis: »Trije krti« (jaz sem dodal: »v snegu«). Spis je imel dovolj znakov začetništva, je bil

sestavljen brez pravega načrta in je bil — obična napaka obligatnih planinskih poročil — preizdatno opremljen s tistimi šalami, ki so po običajnih nazorih dovoljene »lušnemu« planincu. Vendar je kazal spis toliko nele originalnega, ampak res izvirnega, zlasti tako ostro opazovanje in kritično presojo samega sebe ter toliko planinske energije, da sem sklenil podpreti in opogumiti ta očini, da si se nerazviti talent. Spis sem vsestransko ugladil, odpravil ali popravil banalnosti in spisal nekaj odstavkov nanovo in po svoje; v tej obliki je spis izšel v »Vestniku« leta 1922, na str. 23. in 53. Poznejši Jug se kaže že tu v nekaterih izrekih, zazdaj še brez filozofske uglobljenosti. Na str. 27. n. pr. pravi: »Bogme, je li to sploh kaka tura, če prideš brez nevarnosti in brez naporov na vrh?« Ali na str. 25: »Disciplina! Lastna povelja moraš ubogati. Nekdo mi je rekel, da to ni disciplina, ampak trma ali kaprica. Pa mi ni za ime, marveč za efekt, in ta je vedno: vztrajnost.« Na str. 54. utemeljuje svoje prepričanje, da so tudi »ponesrečene« ture uspešne in užitne.

Še istega leta, 10. okt. 1922, mi je Jug poslal drugi svoj članek; ta je bil sicer zaokrožen in skrbno izdelan, a je krenil na poprišče planinskega humorja in satire, in to z dokaj robotimi gestami, kakor kaže naslov »Junaštvo in gobec.« Članka nisem objavil in sem piscu namignil, naj pusti šale, ker se ne prilegajo njegovi izrazito resni naravi, ki zasleduje očitno tudi pri smehu v prvi vrsti resne opominjevalne namene; zato so mu tudi šale zadirljive... In res! Pretekla sta dva meseca in v mojih rokah je bil, koncem leta 1922, Jugov članek »Na Jalovcu«, članek, ki mu po telesnem in duševnem doživljanju nimamo para v našem slovstvu. Spis me je kar zgrabil... Prečitajte ga zdaj v 1. številki 1923, str. 14! — Mladi turist je dozoreval v moža in je svojo rast sam pospeševal strastno in slastno, brez miru in počitka — kakor bi se mu mudilo, da ga ne prehitijo neskončni konec. Odslej se je pričela med nama korespondenca, od moje strani kratka, predmetna, od njegove vroča, koprneča.

Kako mahoma in kak planinec je postal, razvidimo iz njegovega poročila o planinskih turah v letu 1922 (Plan. Vestn. 1923, str. 89).

Tekom leta 1923 je dovrševal svoje vseučiliške študije v Ljubljani, zato je za »Vestnik« umolknil; a tik pred Božičem 1923 me je presenetil s prvim delom svojih znamenitih »Plezalnih tur«. Tako je torej porabil poletni počitniški čas! V jeseni si je odpočil na svojem domu v Solkanu, od koder mi je poslal ta prvi del; zadnji del sem imel v rokah dne 7. marca 1924. Obsežni spis je bil namenjen za vse številke tega leta; kar iz početka sem ga z veseljem pozdravil, obljubil Jugu takojšnji natis, v vseh bistvenih stvareh ne-

izpremenjen; izrekel sem le pomislek, ali se njegovi tovariši ne bodo čutili užaljene, ker jih v svojem spisu včasih prav ostro presoja.

Nato mi je, zdaj že iz Padove, kamor je šel izpopolnjevati svoje študije, pisal dne 25. jan. 1924 v obširnem pismu med drugim sledeče:

..... »Kar se tiče ostrosti kritike, bodite brez skrbi. Nele da prevzamem jaz za vsako besedo, ki sem jo zapisal, vsako odgovornost, ker sem premislil, preden sem kaj zapisal, in sem iskal le pozitivnega efekta, marveč govoril sem že s tovariši o teh stvareh. Saj so me ravno tovariši, Skalaši, pripravili do tega, da sem turo opisal. Povedal sem jim, da bo sodba tu in tam ostra, pa so bili vseeno zadovoljni. Kajzelj, ki sem mu svoje misli že tudi povedal, je še rekel, da naj le vzamem krtačo in metlo v roke, ker je to potrebno, če hočemo drug drugemu in tudi naraščaju pomagati do napredka. Objektivna kritika, pa magari še tako ostra, če je le poštena, koristi gotovo več nego vsi slavospevi. Jaz sodim strogo druge, toda mogoče še strožje samega sebe. Treba je jasno in odločno pokazati napake in povedati, kako bi moralo biti. Z rokavicami pa se ne doseže ne pri drugih in ne pri sebi veliko.

Sicer pa, Vi zamorete objektivneje presoditi članek nego jaz sam, ki sem prvič prizadeta oseba in drugič še mlad in se radi drugega dela nisem verziral v tuji literaturi. Kar sem napravil, je moj lastni produkt, ki ima gotovo poleg nekaj dobrega tudi precej slabega v sebi. Zaupam Vam popolnoma in le črtajte odstavke, ki jih morda smatrate za odveč v članku. Rad pa bi, da mi svoje razloge pojasnite pri tem, da jih bom mogel pozneje vpoštevati, če ne bom imel drugih, tehtnejših razlogov proti njim.

Svojih tur nikakor ne cenim tako visoko, kakor jih sodite Vi. One so le začetek doraščajoče generacije. Na naših tleh imamo Julijske Alpe z njihovimi znamenitimi stenami in sramota je, da so vse že pred nami tujeji preplezali. Mi se moramo dvigniti nad nje. Človek zmore veliko, če hoče. In mi moramo hoteti, če naj postanejo vse naše planine v vsakem oziru res naše. Kdor izmed narodov se zadovolji z majhnim, izgine tekom razvoja. Za velike pa ni veličine nikoli dovolj. Mi Jugoslovani smo po številu majhni, zato pa moramo po svojem bistvu postati veliki.« ...

Tu je v širši obliki povedan namen njegovih »Plezalnih tur«, namen, ki ga je bil označil že s pismom z dne 18. dec. 1923, v katerem je napovedal svoj članek, češ, »Članek hočem izdelati tako, da bo imel v prvi vrsti turistovsko-pedagoški smoter. Vzgaja naj mlajše tovariše v čim popolnejše turiste s tem, da jim z nazornim podajanjem

alpinskih doživljajev nadomesti lastne izkušnje. S tem namenom pred očmi skušam kot psiholog tudi primerno porazdeliti vso snov.«

Ker sem bil dobro založen s potopisnimi planinskimi članki, sem se na Juga, kot očitnega misleca — takega se je pokazal v članku »O smotru alpinizma«, ki sem ga prejel 14. jan. 1924 — obrnil z vabilom za krajše, tudi teoretične spise. Prejel sem od njega s Padove dne 6. marca 1924 (nedatirano) pismo, iz katerega sem spoznal tudi njegove znanstvene težnje. On piše:

»Bil bi pripravljen ob prvi priliki napisati članek o samovzgoji volje, če bi Vi mogli dati taki snovi kaj prostora v Plan. Vestniku. Nedavno sem čital v »Le vie d' Italia« razpis nagrade 20.000 lir za najboljšo ročno knjigo o vzgoji volje, znak, kako se večji narodi zavedajo, odkod preti civiliziranim narodom pogin in kako bi ga radi zadržali. Naš narod je vzgoji volje bolj dostopen ko zapadni narodi, ker ima one resne temelje, na katerih so Nemci zgradili svoj izrazito nemški značaj discipline, reda in volje, kar je pogoj za trajen napredek. Jaz imam krasne snovi za tako knjigo o vzgoji volje, a za Lahe je ne bom pisal. Če mi pa bodo razmere to dopuščale, hočem, da dobi jugoslovanski narod tako knjigo brez razpisavanja nagrad. Vse svoje delo sem posvetil dvema specializiranim disciplina v znanosti: etiki in psihologiji nagonskih doživljajev (čustev in stremljenj). Pri raziskovanju sem pri tem imel lepe rezultate, ki so mojega učitelja prof. Vebra v Ljubljani presenečali. Zato se ne bojim, da se mi stvar ne bi posrečila; saj sem v taki snovi povsem doma. Za sedaj in kot predpripravo občinstva pa bi napisal eden ali ev. več zaporednih in lažjih člankov, ki bi jih priredil v tem smislu, da bi vsak posameznik znal izrabiti turistiko v svrhu samovzgoje. Kot rečeno, ne vem, kedaj bom vtegnil ta članek spisati. Mogoče bi prišel na vrsto šele prihodnje leto. Rad pa bi vedel za Vaše mnenje o tem. Mogoče pa bi bil tak članek primerno nadaljevanje članka »O smotru turistike?«

Ko sem mu obljubil, da se bo za take članke dobilo in moralo dobiti prostora v »Vestniku«, mi je 20. marca 1924 pisal iz Padove dopisnico, z obljubo, da bo napisal članek o turistiki kot vzgojnem faktorju za voljo. Dostavil je: »Potrebno je, da postane »Plan. Vestnik« nekak turistovsko strokovni list s trajno pomembno vsebino, magari če bi to tudi ne konveniralo onim neturistovskim kratkovidnežem, ki iščejo tudi v turistiki in »Plan. Vestniku« le osladne zabave in ovekovečanje svojih malenkostnih činov. Sem prepričan, da bodo naši turisti (in mnogo jih je že!) hitro dozoreli,

ako se jim pokaže določen in velik cilj. Potem pa pride za »Plan. Vestnik« doba slave kot plačilo za dobo borbe.«

To je bil zadnji njegov dopis.

Njegove »Plezalne ture« pa so nadalje izhajale in se bodo prihodnje leto završile. Kot zaključek jim bomo dodali njegove dnevne zapiske o novih plezalnih turah tekom počitnic 1924. Odslej jih ne bomo čitali z »upom in strahom«, kakor smo jih doslej; vendar: kako si »želimo nazaj up in strah«!

Močna je človeška volja, njeni uspehi morejo biti silni; ali pa ji ni dragi naš sozemljan Klement prisojal preveč, vsemogočnosti ne, a vsemožnosti?

Ponižno sklonimo in klanjajmo glavo, v vsej svoji moči in volji le šibki zemljani! Kdor ima življenje, njemu je usojena tudi smrt; to je res. Res pa je tudi: kdor ni zrl smrti v obraz, ni zaslužil življenja! Dr. Jug ga je zaslužil.

Vladimir Topolovec. Bil je otrok solnca, sreče, veselja. Bogato ga je obdarila priroda, življenje mu je prihranilo težke borbe, v srčni dobroti so ga radi imeli vsi in je on ljubil vse. V njem je vse vrelo in kipelo od zdravja in sililo na dan, obvarovano je bilo prehudih izbruhov, po prirojenem, dobrem, zdravem jedru, po skrbni vzgoji, izbrani družbi. Zdaj ga je vsega prevzelo planinstvo, pozneje bi ga drugi smotri, morda umetnost, morda veda, morda organizacije. Vse se mu je doslej posrečilo, šlo je kakor samo. Kako je korakal »Povprek po Kamniških planinah«, v prvem članku, ki mi ga je poslal! (Plan. Vestn. 1923, str. 185). In kako je bil članek napisan! Videlo se je, da je Vladimiru brzelo pero prav tako brzo, kakor so brzele njegove noge. Mnogo je bilo v spisu premladega in treba je bilo črtati in gladiti — a pisava je bila tako bujna, da je ostalo še dovolj in lepega. In spisi bi bili vedno popolnejši; videlo se bo to iz njegovih še neobjavljenih člankov »Zgode in nezgode v planinah« (še iz lanskega leta) in iz posmrtnega »Greben Rinka-Skuta«, pa tudi iz zadnje skupne ture v Savinjskih, s tovarišem Slavkom Prevcem, ki jo opisuje ta.

Solnčni otrok je veroval v svojo srečo; ako se je doslej vse posrečilo, zakaj bi se ne posrečil rekord v Triglavski steni, rekord, ki si ga utrgam spotoma, nenapovedanega, kakor cvetko z grma ob potu? Toda: prva težka življenjska izkušnja je končala in uničila svoj izvor: življenje.

Otrok solnca se je pogreznil v večno temo... Solnce pa sije, kakor prej, na one, ki še niso prestali izkušnje kakor on in zdaj jočejo za njim, ki je prvo izkušnjo prestal za nje, za nas, za Vas!

Maribor, 20. septembra 1924. Dr. Jos. Tomišek.

Žrtvam Triglava!

Kaj jim dolgujemo? Najvišje spoštovanje! Divimo se njih smelemu poletu, vztrajnemu prodiranju v očarujoče tajnosti naravnih krasot naše domovine, kojih ljubitelj pač more biti le blag, čist in iskren značaj!

Njih moška drznost, obvladovanje samega sebe, telesno utrjevanje vsebujejo izredno narodno vzgojno silo. Visoko stoje nad mehkužneži v dolini; kajti od koga smo imeli pričakovati več nesebičnega delovanja za naš narod — od teh ali od onih tam gori?

Že njihovo iskanje in nadelanje novih potov na naši strani sedaj že ne več docela našega Triglava se mora označiti kot stvarno narodno delo! Hoteli so učvrstiti naš svobodni dom na notranje in na zunanje.

Neustrašeno in vztrajno so napredovali dalje in višje, nezlomno je bilo videti njih stremljenje po uspehu, volja k zmagi.

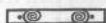
Ni jim — zlasti ne njima! — bilo usojeno! Padli so kot žrtve svojega idealizma!

Res! Žrtve morajo biti za dosego kakor tudi za zavarovanje naše svobode. —

Vendar — prehuda, prevelika je izguba naproti dobičku, ki bi ga mogli doseči na njihovem daljnem potu! Žrtvujmo se, z veseljem se žrtvujemo in ne strašimo se smrti, če treba za mili naš rod; ali ta žrtev bodi le skrajno sredstvo. Malo nas je in ne zametujmo se za razmerno premale uspehe! Bodimo idealni; bodimo pa tudi previdni računarji. Dosezimo uspehe, kolikor možno brez žrtev ali s čim manjšimi žrtvami in tudi s temi le v prid bistvenih narodnih stvari! —

Triglav, ne škoduj — Triglav, koristi našemu narodu!

J. Serbec.

Dr. Jugova miselnost.

S pokojnim Jugom sem se seznanil v majniku 1920, v prvem semestru svojih predavanj na univerzi v Ljubljani. Po predavanju je prišel, skoro vzburjen, k meni, naj mu pojasnim vprašanja, ki so se mu vsilila pri predavanju. Povabil sem ga na sprehod, da se razgovoriva. Ta razgovor je bil menda odločilen zanj in zame. Imel sem občutek, da je moja tajna bojazen, komu neki naj razvijam svoje

teorije na naši mali univerzi, bila povsem neupravičena. Kakor po naključju sem trčil na človeka, čigar mladost so odtehtale bridke življenjske izkušnje in čigar neizprosno oster razum se je spajal z otroško nežnostjo čistega srca.

Tisti čas se je ogreval za Cankarja, pogrešal pa je pri njem miselno jasnost in harmonijo nauka z življenjem. Rahlo sem mu začel očrtavati načelne razlike med umetnostjo in vedo, ki skoro onemogočajo služiti vestno obema, lepoti in resnici. Izbral si je za vodnico svojega mladega življenja drugo in ji ostal zvest do smrti, tako zvest, da so zanj spričo nje otemneli vsi zasebni interesi. Najprej se je s silno energijo posvetil receptivnemu študiju strokovne filozofije in to s tolikim uspehom, da je v najkrajšem času postal neoporečni prvak med onimi mladimi, brez katerih bi tudi vse moje delo bila le stavba na pesku. Bilo je ganljivo videti, kako so njegovi lastni tovariši, mlajši in starejši, s spoštovanjem zrli nanj kot na onega, ki mu gre prva beseda, ko je govor o stroki. V tem stiku je značilno, da je neka poljska filozofinja, ki je hotela imeti podrobne informacije o razvoju filozofije na ljubljanski univerzi, od slovenskega dijaštva v Varšavi dobila navodilo, naj se obrne na dr. Juga.

Njemu pa ni zadostovalo samo kongenialno obvladanje filozofske tvarine, stremel je po odkrivanju novih problemov in reševanju starih vrzeli. Kako upravičeno in uspešno je bilo to njegovo stremljenje, so mi jasno pričale že njegove seminarske naloge, ki mi jih je predložil v vsakem semestru, časih celo po dve. Nekatere izmed njih so prava kabinetna izvirna dela. Posvetivši se filozofiji, se je lotil podrobnejšega raziskovanja glavnega njenega objekta, človeške duševnosti. Njega, ki je imel toliko umevanja za vso resnobo tudi najvsakdanjčjšega življenja, je naravno predvsem zanimala nagonska plat človeka, njegovo čustvovanje in stremljenje. Že s prvimi seminarskimi nalogami je obravnaval to stran človeške duše. Najprej se je oklenil čiste analitične metode, ki pa jo je skušal prenesti na istinito realno življenje; n. pr. naslanjal se je na bogati zaklad jezikovnih izrazov za čustva in stremljenja, o katerih bi sama teorija ne mogla nič vedeti. Uspešen kažipot mu je bila pri tem očitvidno tudi naša lepa literatura; posebno pogosto se sklicuje n. pr. na Prešerna, Aškercia, Ketteja, Cankarja in Župančiča. Tako je polagoma nabral ogromno gradivo, ki se mu je pod drobnogledom psihološke analize vedno jasneje strnjevalo v zakonit sistem istinitega empiričnega nagonskega življenja. Seve je pri tem vpošteval tudi umsko doživetje, ki so ga prikazovale njegove analize empiričnega čustvovanja in stremljenja še v posebni luči.

V polnem skladu z njegovim na realno, istinito življenje naperjenim mišljenjem je tudi bilo, da je začel postajati vedno pozornejši predvsem na razvojno plat človeške duševnosti, na realni potek čustvovanja in stremljenja, in prehajati vzporedno s tem od problemov čiste deskriptivne psihologije k problemom razvojne ali genetične. Sam sem mu smel v tem oziru pustiti tem bolj prosti razvoj, ker sem videl, kako mu je njegov življenjski instinkt pomagal, priti polagoma k metodam, ki še niso izrečno formulirane, pa so ga usposabljale, z uspehom se lotevati tudi nagonskega razvoja in preko njega tudi umskega, to pa prav tam, kjer bi bil zaman vsak eksperiment na zeleni mizi, namreč na polju realno-individualnega življenja, ne v svrhu teoretičnega eksperimenta že fiktivno izoliranega.

Psihološka analiza mu je bila pri tem še vedno vodnica, kje in kako daleč sme segati s svojim induktivnim samoopazovanjem; ta analiza mu je določala tudi smer njegovega sedanjega eksplikativno-razlagajočega raziskovanja. Do nekega vrhunca se je povzpел s to svojo analitično-induktivno metodo v svoji disertaciji, ki obravnava zato naravno tako težavni in še vedno temni problem duševne kavzalitete, problem empiričnega potekanja človeškega doživljanja. Ne le moj prvi občutek je bil ta, da je njegova disertacija prikazala to vprašanje v novi luči, tudi poznejše lastne analize v tej smeri so mi potrdile v glavnih točkah Jugovo načelno pojmovanje duševne vzročnosti. V nekaterih podrobnostih pač še manjka zadostne empirične verifikacije, v načelnem oziru pa je dr. Jug takorekoč »zadel«, kje leži »Hic Rhodus« problema.

Z ozirom na to enakomerno analitično in genetično smer Jugovih misli sem smatral za umestno, da ga — že dovršenega doktorja filozofije — napotim tudi k svojemu lastnemu bivšemu učitelju v eksperimentalni psihologiji, k V. Benussiji v Padovo. Njegovo delovanje v Padovi mi je pozneje najbolje označil Benussi sam s pismom, v katerem mi izjavlja, da naj sem vesel takega učenca, čigar delo bo tudi po njegovem prepričanju pomenjalo »resnični realni napredek v teoretični filozofiji«. Moji stiki z Benussijem in način mojega vprašanja, ki sem ga bil v tem oziru nanj stavil, pričajo, da ta njegova izjava ni bila le nekak »Fleißzettel«, kar naj bo iz različnih razlogov izrečno konstatirano. Vendar pa se je Jug tekom leta dni lahko sam prepričal, da sem imel prav, ko sem mu pred odhodom dejal, naj smatra svoje delo v Padovi predvsem za informativno, ker mu eksperimentalna psihologija za njegove probleme ne bo mogla dosti nuditi. Pisal mi je opetovano, da je idejno zdaj samo náse navezan. Bržkone se je v

tej idejni samoti pričela tretja, imponujoča faza njegovega miselnega razvoja. Dočim se je dotedaj bavil več ali manj samo s takimi stranmi človeške duševnosti, ki še nimajo opravka z razlikami, kakor »prav« in »ne prav«, »moralno« in »nemoralno«, »dobro« in »zlo« itd., se je odslej z nepopisno energijo in radostjo obrnil k tej »normativni« plati človeške psihe. K temu sta ga tirala dva nagiba. Prvi, manj pomembni, je zgolj formalnega značaja in izvira iz najinih medsebojnih znanstvenih stikov. Prav tisti čas je bila završena moja »Etika« ter so bila tudi pri meni v ospredju še etična, normativna vprašanja.

Drugi, stvarnejši nagib pa zadeva njega samega, njegovo osebnost. Dr. Jug ni bil samo teoretični mislec, bil je v istini mnogo več: njegovo življenjsko stremljenje je bilo, da uravna po lastnem nauku tudi vse svoje dejanje in nehanje ter da kratkomalo izloči iz svoje narave vse to, kar pretežno večino ljudi, neomikanih in omikanih, neučenih in učenih, toliko ovira, gledati odkritosrčno, brez ozira na svoj »velik in važen jaz« resnici v oči. Jug ni stremel samo po avtonomiji svojega teoretičnega mišljenja, temveč v še večji meri po avtonomiji svojega dejanskega življenja, dobro se zavedajoč, da je prav druga avtonomija pogoj prve, ne pa narobe. V tem neprekosljivem svojem stremljenju je postal mojster klasične samovzgoje: začel je z radikalno eliminacijo najnedolžnejših »navadic« in »razvadic« in se je končno povzpел do vrhunca, do katerega je dospelo pičlo število mož šele v pozni starosti, v taki mladosti pa samo istiniti — reformatorji. Ta singularni nagon, »sebe« takorekoč eliminirati in prekvasiti samo s tem, kar spoznam za objektivno lepo, resnično in dobro, sem opazil pri njem že tedaj, ko sem ga odvezel umetnosti in izročil vedi, strokovni filozofiji, ki je na mojo veliko radost dala temu edinovrstnemu mlademu mislecu končno notranje ravnovesje. To naj bo tudi izrečno konstatirano in še podprto z njegovo lastno znanstveno korespondenco z inozemstvom, v kateri tik pred nesluteno katastrofo ponovno svečano izjavlja, da je našel samo v znanosti definitivni cilj svojega življenja. Vedi naj bi služile njegove misli, vedi naj bi služilo tudi vse ostalo njegovo življenje. Temu vzvišenemu nadsubjektivnemu cilju naj bi služilo tudi njegovo svetniško samozatajevanje. In kolika radost ga je navdajala, ko je videl, da mu na ta način postaja vedno več duševnih energij, ki jih drugi morajo porabiti za kritje neplodnih ter samo po podedovanju ali navadi nastalih potreb, prostih za kulturno delo.

Z eruptivno silo je stopila v ospredje ta stran njegove osebnosti prav v njegovi padovanski samoti in je zato povsem umljivo, zakaj

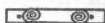
se je začel baviti z etičnimi vprašanji. In tudi tu je storil zopet bistven korak naprej, o čemer me niso prepričale samo poedine pismene in ustmene njegove opomnje k moji etiki, temveč v še večji meri njegova pred menoj razgrnjena bogata zapuščina. Dočim sem jaz izkušal s svojo etiko pokazati strogo logično strukturo tudi človeškega čustvovanja in stremljenja in v tem smislu izkazati obstanek posebne nagnonske pameti in nespameti poleg že znane zgolj umske, je dr. Jug izhajal neposredno iz vesti same ter izkušal iz fenomena »dobro« — »zlo« s a m e g a priti do etike v ožjem pomenu besede, ki bi ne zadevala generalnih aksiomov čustvene in stremljenjske pameti in nespameti, pač pa aksiome dobrega in zlega samega. Ali kakor je Aristoteles s svojo logiko umske pameti podal generalne aksiome, ki se jim vsaj načelno mora pokoriti vse ostalo znanstveno mišljenje, in kakor so šele ostale vede prinesle tudi oni m a t e r i j a l, v katerem naj se ta logika tudi dejanski udeje, tako sem izkušal jaz s svojo etiko podati isto generalno logiko nagnonske pameti, ki se ji mora vsaj načelno takisto pokoriti vse ostalo čustvovanje in stremljenje, kolikor naj bo — pravilno, tako pa je dr. Jug s svoje strani izkušal podati etiko kot oni neobhodni zakoniti material, v katerem naj se tudi ta nagnonska logika dejanski udeje. Zato je tudi hotel svojo etiko imenovati »materialno etiko«. In v resnici bi bila ta etika veličastni komplement moje »formalne etike«. To bodo, upam, strokovnemu čitatelju pokazali že bogati Jugovi fragmenti, kakor hitro mi bo mogoče, urejene izdati na svetlo. —

Imenoval me je rad svojega učitelja in dobrotnika; zdaj smem pribiti, da je bil najmanj v enaki meri on moj učitelj in dobrotnik. Moj učitelj: z dejanskim svojim življenjem me je učil, trdno verovati v človeštvo, osobito pa v ono, od katerega je vse odvisno, v mladino. Moj dobrotnik: ure, ki sem jih prebil z njim, spadajo z onimi, ki sem jih preživel svojčas v krogu svojih lastnih učiteljev, med najlepše ure mojega življenja, ki bi jih ne zamenjal za — »celo življenje«! Tak je bil tudi za druge, kolikor so bili sploh dovezetni za višje cilje. S svojim živim vzgledom je n. pr. celo rodbino otel moralnega propada; kaj pa so imeli od njega njegovi tovariši, vedo najbolje ti sami.

Oj, planine, saj ne veste, kaj ste vzele meni in mojemu narodu: po čustvu mladeniča čistega, po umu in volji pa moža dovršenega! Vrnite ga zdaj vsaj spominu in vsej — dobri mladini, ki ji je bil tako blizu po starosti in srcu!

Saj me edino to tolaži — kot njegovega prijatelja: našel sem ga v obupnem iskanju trdnih ciljev, zapustil me je, ko so mu trdni cilji prešli že v kri in meso. In vendar, kdo opiše mojo boleost, ki sem jo občutil, ko sem zvedel za katastrofo in zapustil, prepozno, svoj počitniški kraj, kdo opiše mojo boleost, ki sem jo občutil, ko sem dvignil — venec, namenjen njegovemu grobu, in se z vsem naporom zaman trudil, da mu izrečem zadnji pozdrav; kdo končno opiše mojo boleost, ki jo vedno občutim, ko prebiram in urejam njegovo pismeno zaostalino, ki mi vedno jasneje priča, kaj mi je bil in kaj mi bi še bil.

France Veber.

Ob grobu tovariša dr. Juga.

Dež . . . ! Oblaki se vlečejo tam od juga, zavijajoč vrhove v svoje mokro ogrinjalo. Vrhove? Pa saj jo vidiš vendar, Rjavino, kako plašno se drži svojega otca, neizprosno v oblake strmečega Triglava! Je-li res? Poglej bližje, poglej vendar to ubogo zemeljsko skorjo! Upognjena je tu, zgúbana v krute sklade, pod temi skladi pa se vije bela nit, ki izvira tam nekje izpod neznatnih vzpetin . . .

Toda glej dalje! Izpod teh vzpetin — hiš — se priziblje bitje, neznatno spočetka, a vedno večje; glej, pomika se dalje in dalje po beli niti — cesti. Končno — pred menoj stoji človek, drugi, tretji . . . Črna jim je obleka, truden, obenem pomilujoč njih pogled. Počasi, počasi se zavem. Nagrobni spomeniki krog in krog, v njih sredi častitljivi stari župnik . . .

Nedvomno: vaško pokopališče, ležeče sredi molčečih gora. Mojstranska zemlja sprejema vase novo žrtev planin. Poslušam govor, slišim besede, ki Ti obetajo večni spomin, dragi Klement! Toda Ti se ne moreš vzpeti iz rakve, ne moreš odgovoriti na vsa ta zaslužena priznanja, priborjena si tekom mladih let na trnjevi poti življenja.

In vendar bi še nad vse rad odgovarjal, obenem pa razmišljal, razmišljal . . . Saj si bil z vso svojo dušo vdan oni panogi znanstva, ki si je stavila za cilj vzvišano nalogo: spoznavaj samega sebe!

Tri dni in tri noči so lile solze muze Znanosti preko severne Triglavske stene; divji ples razbesnelega veselja pa so zaplesale gorske vile; prežec so dočakale tam v stenah konec onega, ki je tako brezobzirno prodiral v njih najskrivnejša zavetišča, hoteč tudi tu pokazati moč človeške volje.

Pa: je li mogoče, da mojstranski ljudje ne bodo videli več tistega skromnega turista, ki je tako rad sedel med njimi, kramljajl s starimi lovci o tajnosti narave in jim pripovedoval o svojih drznih planinskih podjetjih? O, da, da, tudi Ti si šel pot minljivosti, a prezgodaj, veliko prezgodaj! —

† DR. KLEMENT JUG

Koliko problemov si še imel pred seboj, koliko ekscerptov Te čaka doma, zaman pričakujoč izpopolnitve. „Saj jaz se ne morem in ne smem ubiti! Preveč dela me še čaka, dela do pozne starosti.“ To so bile Tvoje besede, kadar so nam ušle misli tja gori v neme gorske grebene; zaupal si jim z neko neodoljivo sugestivno silo, žal preveč . . .

Kolikokrat sem Te občudoval, drznega plezalca, kako si se z neverjetno spretnostjo vzpenjal preko divjih gorskih sten, kjer si i v najkritičnejših momentih z lahkoto obvladoval svojo pozornost. Z mirno vestjo smo Ti lahko prisodili prvenstvo med slovenskimi plezalci.

Pa vendar: odkod vse to Tvoje stremljenje, čemú vsi ti nadčloveški čini? Jeli bila to popolnoma navadna, slepa strast, ki Te je — človeka, slabiča — tirala brez prestanka dalje in dalje? Da moreš, bi se mi pomilovalno zasmel na vprašanje. On, čigar resni smoter je bil, zatirati vse strasti, zatreti tudi čustva — plemenita in neplemenita —, doseči na ta način izolacijo, ki jo je smatral za pogoj, omogočujoč mu samostojno iskanje ter končno rešitev psiholoških problemov, on naj bi bil tu suženj navadne strasti, nalikujoč levu, ki ga tira glad za plenom! Ne, ne, vse prej ko strast je bilo to Tvoje turistično udejstvovanje, le razumeli Te niso, pa kaj govorim! — hoteli Te niso razumeti oni, ki si jih z vso svojo globoko dušo zaničeval, ki pa si jih kljub temu skušal rešiti iz umazane mlakuže vsakdanjega življenja in jih spraviti na druga, stvarnejša pota; podcenjevali, rogali so se Ti — ljudje!

Pověj jim sedaj svoj confiteor, povej, kaj Te je gnalo v strme stene, iskat si zmag! Bilo je to stremljenje — uspešno stremljenje —, rešitev premnogih duševnih problemov, ki si se nad njimi pogosto mučil zastoj in ki so Ti jih razrešile šele planine. Tu si videl ljudi — razgaljene, videl si nas, kako smo večkrat trepetali za svoje ničevo življenje in skušali porabiti vse okolnosti — večkrat je praznoval zmago egoizem — v svojo rešitev. Na drugi strani pa zopet skrajna požrtvovalnost tovariša, ki si jo tako prepričevalno orisal v „Planinskem Vestniku“ in ki Te je tako sijajno uverila o vzgojni vrednosti planin. Zvest tovariš, si skušal tudi nam pridobiti vse one vrline, ki nam dopuste naslov: dober človek. Reči moram, Tvoje prizadevanje ni bilo zastoj, rodilo je sadove, rodilo pa bi bi jih še mnogo več, da nas nisi zapustil tako zgodaj, zapustil sredi načrtov . . .

Umr! je mož, energičen ter marljiv kakor mravlja. Vsako uro, vsako minuto je skušal uporabiti v svoje izpopolnjevanje. Vsak drobec energije, ki jo sicer mladenič tako brezplodno razsipa na vse strani, je skušal obrniti v prid svoji ljubljeni znanosti. Plod te delavnosti je bil očividni; bil je že v teh svojih mladih letih samostojen mislec, priznan kot tak v širših filozofskih krogih. Vsak, kdor ga je količkaj поблиže spoznal, je zrl v resnem zamišljenem mladem doktorju človeka, ki bi se uspešno udejstvoval povsodi, na katerokoli poprišče bi se podal. Kajti njegovo geslo ni bilo „Uživaj!“ temveč: „Delaj!“ Življenje ni bilo zanj hrupna gostilna, temveč en sam velik znanstveni laboratorij.

Nikakor se še ni zadovoljil z doktoratom filozofije, ta um je bil šele prag, črez katerega je stopil v družbo zrelih mislecev — ne več kot njih učenec, temveč kot njih sodelavec. Preteklo leto je študiral v Padovi, to leto je nameraval v Prago, nato pa dalje, dalje . . .

Kleménte dragi! Spominjam se, ko smo nekako pred tremi leti sklenili v klubu, da si naredimo svoj znak in da naj si vsak tovariš po možnosti zamisli kak tozadevni načrt. Kot vesten član si ga med drugimi doprinesel tudi Ti. In glej! Kako lepo pomembno si si ga zamislil: v sredi strme stene leži turist; mrtev je, padel je raz visoko peč, obraz pa mu je obrnjen proti zahajajočem solncu . . . Kako kruto dosledna je bila pri Tebi usoda!

In tako smo Te ponesli preko sten in snegov zopet nazaj v solzno dolino. Kdo neki je slutil, da Ti bodo kdaj Vrata — sicer dolina zmag — sipala poslednje cvetke na Tvojo gomilo . . .

Videli smo se, razumeli brez besed — dasi nas ločijo svetovi.

Razstanek se bliža: vrvi so nestrpne, težko že prenašajo pezo rakve, ki polagoma drsi v globino . . .

Zbogom, dragi nam tovariš! Zapuščaš nas, zapustil nas nisi . . .

Vladimir Kajzelj.

□ □ □ □ □

„Neiztrohnjeno srce“.

Spominu dr. Klementa Juga — prijatelja.

Ne gre mi, in ne gre mi v glavo, da bi Te ne bilo več med živimi, Klement! — čeprav si to vedno znova dopovedujem, čeprav sem poizvedel do zadnje podrobnosti o Tvojem zadnjem plezanju in o Tvoji zadnji poti iz sten v dolino; čeprav moram vsepovsod pripovedovati o tej grozni resnici.

Šele dober mesec dni je tega, kar sva skupaj lezla čez zlokobno steno! Vem, da se nisi bal smrti — tolikokrat si ji z jasnim pogledom zrl v sivo lice! — toda žrtvovati si se hotel celega Resnici in Dobremu. Da si padel ravno tedaj, ko si se dodobra uveril, da si dovolj močan in sposoben, da Tvoja žrtev ne bo brez velikih koristi za Tvoj narod in za splošnost — to je tragično. — Gredoč proti Pragu, si mi na vprašanje odgovoril: „Uverjen sem, da se mi nič ne zgodi!“ Kaj bi bil Ti dal, če bi svoji dobri, ljubljeni materi mogel prihraniti to bol, ki si jo ji povzročil. „Ko sem lansko leto plezal razposajen ko divji kozlič po steni Škrlatice“, si mi pripovedoval na tisti zadnji najini skupni

poti, „je nakrat stopila predme slika moje matere, v trenutku, ko sem se poslavljajal od nje, ko me je s solzami v očeh prosila, da naj se pazim! — Zabolelo me je, da sem se hotel vrniti.“

„Pridi k meni v Solkan, v septembru, ko se vrnem z gôr!“ — si me vabil ob slovesu na Malem Triglavu. — Avgust gre h koncu, pa nič ne mislim na to, da bi šel v Solkan . . .

* * *

Spoznala sva se pred petimi leti. Že takrat je bil ves vdan filozofiji. Pozneje mi je pripovedoval: že v tem času je bil uverjen, da bi življenje zgubilo zanj svoj „raison d'être“ v trenutku, ko bi mu bila jasna nemožnost človekova, da se dokoplje do Resnice. Energično in neutrudno je delal; vendar je imel še časa, da je čital Cankarja in zahajal v gledališče: z razumom takrat še ni premogel svoje mehke, čustvene narave; vendar se mi zdi verjetno, da ga je že takrat tiral k temu še en nagib, namreč instinktivna zavest, da je mogoče Lepoto spoznati šele takrat, če jo že prej čustveno doživimo. Tudi ga je bolela nesreča nesvobodne domovine; zato je požrtvovalno delal i v društvih. — Kako, da ga gore že prvo leto njegovega vseučiliškega življenja niso privabile, mi ni popolnoma jasno; saj sta mu Sv. Gora in Sv. Valentin vedno lebdela pred očmi v glorijoli mladostnih spominov in so bili čari Tirolskih planin, ki jih je kot vojak prehodil med svetovno vojno, še vedno živi v njegovi duši. Zdi se, da so mu estetski užitki in društveno delo nudili dovolj razvedrila; tudi še ni svoje duševnosti dovolj zdiscipliniral za študij in osredotočil edinole v njem, tako da bi ga bil popolnoma izčrpal.

Šele prav koncem šolskega leta se mi je pridružil, da sva šla skupaj na Triglav. Že na tej poti se je izkazal kot krepkega in zelo vztrajnega pešca, dasi je bilo semintja jasno, da je bila „volja večja nego mož.“

Vprašanje volje je bilo, odkar sem ga poznal, v žarišču njegove pozornosti. Volja mu seveda ni bila sama na sebi namen, marveč le sredstvo; saj volja že nujno predpostavlja neko cenjenje, smatranje za vredno; in ta vrednost je bila pri njem samo in edinole modroslovno spoznavanje — vse druge vrednote so spričo te izginile, ali pozneje spet iz nje iznikle. Za vsak posel je imel minuciozno odmerjen čas; še tako izreden dogodek ga ni odvrnil od tega reda. Koncem tretjega polletja mi je dal več knjig, med njimi Marden, Triumph der Willenskraft, češ, da so pisci — kakor se je temperamentno izrazil — sami „literati“, a ne znanstveniki. Pečal se je že takrat strokovno-dušeslovno s tem problemom. Vsi njegovi filozofski spisi: seminarske naloge, doktorska disertacija in delo, ki bi bilo bržkone njegov habilitacijski spis, so

neposredno obdelovali vprašanje volje, oz. predpogojev njenega nastanka, ali so vsaj v glavnem izhajali iz njega.

Voljo je proučeval izkušensko na svoji duševnosti — saj je že njegova strokovna metoda to deloma zahtevala — in na njej je svoje spoznatke tudi brezobzirno uveljavljal: očistil je svojo duševnost vse „nepotrebne navlake“, ki bi ga mogla ovirati v hoji za svojim ciljem. Padle so pod nož vsemogoče „navade“. družba — razven najnujnejše in najtesnejše —, društveno delo, kakršnakoli zabava; koncem koncev je začel „trebiti“ celo estetsko plat svoje duševnosti, ki je bila pri njem tako močna. To „čiščenje“ pa ni zadelo turistike, ki je nasprotno postajala vedno pomembnejši činitelj v njegovem življenju ter končno, poleg filozofije, najvažnejši sploh.

* * *

Kar mu ni dala filozofija, oz. kar mu je vzela, naj bi mu dalo — planinstvo. Edino razvedrilo in oddih od neprestanega študija so mu bile sedaj planine. V tretjem letu svojega vseučiliškega študija mi je pripovedoval, da mu morejo edino še planine vezati vso pozornost, da imajo edino še te dovolj zanimivosti, da ga odvrnejo od njegovih filozofskih problemov. Bile so mu potrebne radi telesnega zdravja in so mu nadomestile vse estetsko doživljanje. Planinstvo je po svojem bistvu zelo sposobno krepiti voljo: to je bil spočetka sploh najjačji moment, ki ga je na njem privlačil. Podrediti telo popolnoma svojemu duhu, volji, to mu je bila deviza: premagovati telesni napor, potenje, mraz, dež in sneg ter s tem uničevati dispozicije za lagodnost in telesno uživanje. Silni napori volje in vsemogoči duševni položaji na turi so vzbujali njegovo pozornost in mu dajali priliko spoznavati, preizkuševati jih in spoznatke na njih uveljavljati; vsega tega mu je še v najvišji meri nudilo plezanje po skalah in zimska turistika, ki sta postajala vsled tega tudi vedno pomembnejša.

In še en činitelj je postal važen v njegovem planinstvu, posebno zadnji dve leti, odkar ga je izkušnja uverila, da je pri plezanju bolj sposoben nego malokdo. Ljubil je Klement svoj narod, z delom; saj je vzrastel na ozemlju, v narodnostnem pogledu tako vročem, in njegov znanstveni instinkt ga je v tem le potrjeval. Kako koristiti narodu, o tem si je bil na jasnem le glede svojega znanstvenega dela; v bolj zgodnji dobi svojega študija je to hotel doseči i z društvenim delom, a je kmalu uvidel, da je njegov čas bolje uporabljen pri znanstvenem delu ter da je za to sposobnejši; pozneje je isto skušal doseči s poljudnim predavanjem in s tečaji, a tudi tu je moral kmalu spredvideti, da se je kot znanstvenik že preveč diferencoval, da bi mogel ljudstvu

z uspehom prednašati svoje znanje, brez prevelike potrate časa. Čisto neiskana mu je prišla v tem oziru prav — turiztika. Bolelo ga je, da lepí po naših vrhovih in stenah toliko imen tujih turistov - izsledovalcev, ki so odkrivali lepote naših gora in jih delali pristopne; ozlovoljevalo ga je, da je še tolik del našega planinskega raja nepoznan in neobiskovan. Ob Dovškem Križu, ki ga je preplezal z dvema tovarišema, kjer je našel železno škatlico s posetnicami dveh Čehov in treh Nemcev, ki so jih tam pustili pred sedemnajstimi leti, je zapisal: „Zadnji čas je, da si te vrhove osvoji naš pogum!“

Še preden je začel hoditi v gore, mu nobena beseda ni bila dovolj ostra, da bi z njo primerno ošvrknil tzv. „filitrstvo“, ki njemu ni značilo le leno konservativnost, fatalistično udanost raznim navadam in razvadicam, lagodno in omejeno nepodjetnost, razburljivo ob najmanjšem telesnem ali duševnem neugodju, absolutna nedostopnost za kaj novega, pa naj krije v sebi še toliko vrednote, — marveč mu je pomenilo tudi brezkrvno malodušnost, slabotno bojzljivost, nesposobno še tako vrednega čina, pa bodisi da obstoji le majhna možnost neuspeha. Planine so mu postale šola podjetnosti in poguma, s katero je napovedal boj „filitrstvu“.

Pri svojem proučavanju volje je Klement kmalu in dosledno prišel do etičnih čustev in odnošajev, kojih študij je bil posebno intenziven zadnji dve leti, in se je zdelo, da sploh ostanejo v žarišču njegove delavnosti. Bil je že po naravi preobilno obdarjen po tej plati, v zadnjih letih pa se je zdelo, da je vsa njegova čustvenost, tlačena pod silnim umskim delom, našla izliv v etičnem doživljanju in težila na dan s fenomenalno silo. Pri malokaterem sodobnem človeškem dejstvomvanju se kaže etičnost odnošajev v tako blesteči luči, kakor — pri turistovskem tovarištvu! V mračni, divji steni, ali v samotnih, od Boga zapuščenih višinah znači tovariš marsikdaj življenje ali pogin. — Krepka, plemenita duša je prišla tu v element svojega udejstvovanja. Žrtvovati se vsega in vsak hip — v tem načelu je vrhoval ves njegov umski in čustveni razvoj. Tragično je, da je bil, ko je padel, sam, čisto sam — on propovednik tovariške solidarnosti; da so pretekli celi štirje dnevi, preden so našli njegovo razbito telo. — Ta blesteča notranja „lepota“ je izžarevala iz vsega njegovega bistva in je z enotnostjo delovanja in naukov sugestivno vplivala na vso okolico.

* * *

Kako je postajalo planinarstvo vedno pomembnejši činitelj v njegovem življenju, kaže lepo pregled njegovih potovanj, njih množina in kakovost.

Koncem prvega leta študija na ljubljanski univerzi (1919/20) v juliju 1920 l. sva napravila izlet na Triglav: njegov prvi in edini večji izlet po vojni. Turistika mu pač še ni nič pomenila; društveno delo in estetsko doživljanje sta ga zadostno razvedrivali in mu prožili priliko za udejstvovanje.

V drugem študijskem letu februarja 1921. sva hotela domov čez planine pri Bohinju, a sva obtičala v snegu ter končno šla čez Škofjo Loko in Cerkno; v avgustu devetdnevno turo na Bovški Stol, Kanin, Mangart, Veliki Ozebnik, v Trento, na Triglav, Krn, Matajur.

Naslednje leto je prineslo velike spremembe v njegovo življenje: opustil je društveno delo, vsakršne estetske užitke ter druge navade. — Turistika naj bi vse to nadomestila: krepila voljo, ki je postala predmet intenzivnega študija, utrjevala ga v duševnem in telesnem neugodju. — V jan. 1922 smo bili trije vrh Grintavca, s tovarišem Š. F. (Jug je opisal to turo v sestavku „Trije krti v snegu“ v Pl. Vestniku l. 1922). V maju sva bila na Kokrskem sedlu in sva hotela čez Pode na Skuto, pa nisva uspela, ker je na stari sneg padlo še ped novega, ki se je močno tajal; drugi dan sva zlezla čez Kamniško sedlo na Planjavo med neprestanim drčanjem plazov novozapadlega snega. V juniju je sam napravil izlet na Jalovec, ki bi ga kmalu stal življenje: nekaj sto metrov pod vrhom Jalovca, na strani proti Trenti, je z veliko brzino pridrčal po ogromnem snežišču do velike razpoke med skalo in otajanim snegom; zasadil je sicer dovolj krepko cepin v sneg, toda sila zaleta ga je vrgla čezenj v razpoko, kakih 5 — 6 m globoko, pri čemer se je onesvestil. Hlad v razpoki ga je zbudil k zavesti (bil je ves potolčen po glavi, — rana na pljučih se mu je komaj zadnje čase bolj zacelila, ter ves raztrgan; bil je tak, da ga je hotel stražnik na povratku v Ljubljano — aretovati); s silnim naporom se je z gvozdenjem ob sneg in skalo izkopal srečno iz razpoke in se potem še ves dan vlačil po pobočju gore, brez cepina, ki je ostal nad razpoko, da je prišel do ljudi. V juliju smo šli isti trije na Jalovec po izgubljeni cepin, odtod pa čez Razor, Križke Pode, Vrata, Triglav na Bogatin. (Gl. „Plan. Vestn.“ 1923, str. 14 id.) V Vratih se je Jug odcepil in se pridružil menda g. Kajzelju in Volkarju in z njima preplezal prvič severno steno po Tumovi smeri, — ne da bi bil sploh kdaj prej plezal, ali imel kako pripravo s seboj (plezalke, vrv, kline). — Ali je na jesen napravil kak izlet, ne vem, ker sem odšel v Padovo in mi ni hotel o tem pisati, češ, da bi mi ne delal skomin po hribih, v brezkončni Padski nižini. Zdi se mi, da je enkrat namignil na neko turo v Kamniške planine

V zadnjem študijskem letu (1922/23) v Ljubljani in v sledočih počitnicah je imela turistika zanj že vse naštete elemente in privlačnosti:

hotel je že tudi koristiti slovenski turistiki; kaj mu je bila tovariševska solidarnost, je lahko izprevideti, če čitamo v „Plan. Vestniku“ 1924 njegove „Plezalne ture v zap. Jul. Alpah“. — Še pozimi je šel sam na Kredarico; v sneženem metežu je prenočeval v shrambi za drva pri Staničevi koči in je po nepopisnem trudu prigazil v Bohinj, menda skozi Voje.¹ Spomladi je bil z neko družbo na Kredarici in menda tudi na Malem Triglavu. Koncem junija je bil nekaj dni v Kamniških planinah, začetkom julija pa tri dni v Škrlatici in na Triglavu. O tej zadnji turi piše: „To je bila tura. Nevarno, korajžno in veselo.“ Avgusta je nastopil svojo veliko dvaintridesetdnevno turo, ki jo opisuje v „Plezalnih turah“ v „Vestniku“ 1924. l. — V tem letu ni bil menda več v gorah; v novembru je odšel v Padovo.

Leta 1924. je bil menda v marcu sam na Krnu; 15. julija pa je začel svojo drugo, na šest tednov preračunjeno plezalno turo v Triglavsko steno, Škrlatiško skupino, skupino Bovškega Grintavca, Jalovec-Mangart, Kanin, Viš-Montaž.

Severno Triglavsko steno je mislil obdelati v enem, prvem tednu, a je bil še v četrtem tednu le v Vratih; problem stene, ki ga je hotel rešiti, je bil še vedno nerešen, vsaj do polovice. Vzhodni del stene, to je oni del, ki ga je mogoče preplezati, odhajajoč iz znanega izhodišča pri malem snežišču nad odcepljenjem poti v Luknjo od poti čez Prag, je Jug preplezal po Tumovi smeri l. 1922, po nemški smeri l. 1923, v družbi z znanimi „Skalaši“. S tem mu je bil ta del stene v glavnem že tudi znan. Letošnje leto je šel po tej strani še štirikrat, — dvakrat v družbi, dvakrat pa sam: poznal je pač že toliko ta del, da je vedel, da riziko tu ni prevelik. Kakor mi je pripovedoval 16. jul. t. l. (ko sva lezla čez steno, v dolnjem delu po nemški smeri, v gornji polovici pa, mesto da bi krenila na zapad na veliki steber, sva plezala čez vzhodni mali steber pod Zeleni sneg), je v tem delu hotel preizkusiti, če bi se ne dalo preplezati preko velikega stebra (v tzv. nemški smeri) v žleb zapadno od njega ter dalje po žlebu do vrha, ali preko žleba vstopiti na steber, ki je že zapadno od vrha Triglava. Letošnje plezanje ga je očitvidno uverilo, da je prehod z „Nemškega stebra“ v žleb zapadno od njega, nemogoč.² Po njegovih izkušnjah bi potemtakem steno lahko

¹ Podatki o tej in sledečih turah so deloma negotovi, posebno glede časa, ker vem zanje le iz njegovega pripovedovanja in deloma iz pisem.

² V kolikor je seveda dovoljeno veljavno sklepati iz beležne skice na fotografiji Sev. stene z Aljaževim Domom, ki jo hrani oskrbnik Aljaževega Doma; načrtal jo je Jug na predvečer svoje zadnje plezalne ture. Na tej fotografiji je načrtal vse poti, ki jih je že preplezal, in one smeri, ki jih je še nameraval preizkusiti. Na omenjeni steber, zapadno od Velikega stebra, je nameraval poskušati najti lasten vstop: prehod tedaj očitvidno ni bil mogoč, po njegovem takratnem mnenju.

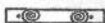
delili v vzhodno in zapadno: meja bi bila ravno omenjeni veliki „Nemški“ steber, oz. žleb zapadno od njega. Problem vzhodne stene bi bil torej rešen, zapadne pa še odprti in očitno neprimerno težje rešljivi. Teh težkoč se je Klement dobro zavedal, zato tudi preko tega dela ni hotel plezati ob slabem vremenu in ne sam, na kar, mislim da, lahko sklepam s precejšnjo gotovostjo iz okolnosti, da je nameraval najprej raziskati Triglavsko steno, vedoč, da je glavni problem stene nje zapadni del, kakor je razvidno iz omenjenega črteža, ter končno iz poznanja njega samega, ki je bil navajen hoditi brezobzirno naravnost za svojimi cilji. Da je on plezal pa stenah Škrlatice, Cmira in Stenarja, preden je rešil problem severne stene, se mi zdi razložljivo le z namenom, da ta del razišče v lepem vremenu in v družbi. Plezal je sicer že enkrat med temi tremi tedni po tem delu, izhajajoč od vzhodnega velikega snežišča, par sto metrov zapadno od izliva poti iz Luknje v ono čez Prag, a je šel skoro naravnost proti zapadu, le nalahko se dvigajoč. Hotel si je očitno le od bližje ogledati teren, kje bi bilo ugodneje plezati in najti vstop v ta del stene, ker se je kar na celem vrnil, približno iz tretjine višine stene, kar ni bila njegova navada. Tudi njegova zadnja pot, še zapadnejše od te proti Luknji, je imela ta namen, kar pač dovolj jasno dokazuje omenjena skica, kjer je narisal pot tega dneva, ki jo je nameraval preizkusiti le približno do tretjine višine stene. Če bi bil nameraval tega dne preplezati celo steno, potem bi bilo neumljivo, čemu je začrtal le del poti, medtem ko je vse nameravane smeri začrtal v celi dolžini do vrha stene; kar bi bilo še posebno nejasno spričo dejstva, da ga je oskrbnik Aljaževega Doma vprašal na predvečer (10. avg.) te ture, kam namerava drugi dan; ravno to je bil tudi povod, da je načrtal omenjeno skico. Pri tem je treba še vpoštevati okolnost, da je šel na pot tega dne (11. avg.) šele ob 8. uri dopoldan, dočim je navadno hodil ob 5. uri; eno uro je rabil za hojo po dolini do stene, tedaj je mogel začeti plezati šele ob 10. uri: vsekakor prepozno, da bi hotel preizkusiti vso višino stene. Saj je on pač najbolje vedel iz lastne izkušnje, koliko časa je treba za tako pot, osobito v tem delu stene.

To razmatranje bi, mislim, dovolj jasno kazalo, da Klement ni tako brezglavo tvegati svojega življenja, kakor bi nekateri hoteli vedeti, dasi se zdi, da je imel vendarle malce preveč „korajže“, posebno, da je v ogromni večini plezal sam, in to nepretrgoma, dan za dnevom.

Nekdo je zapisal, da je nekaj tragičnega v življenjepisih mladoumrlih mož. Kolik strahovit kontrast med padom v gluho brezgibnost smrti, in Tvojim, notranjega doživljanja prekipevajočim življenjem, Klement, Tvojim življenjem, ki se je s pronicavimi načrti zajedalo v bodočnost! — Nisi delal „velikopoteznih“ načrtov za daljno bodočnost, ker ti navadno

omalodušujejo s svojo silnostjo in so nerealni, ker ne vpoštevajo človekovega bodočega duševnega razvoja; marveč začrtaval si si le realne delovne programe, ki so pa vendar velikopotezni in toliko pomembnejši, ker si jim s svojim energičnim delom vedno dajal vsebino, in jo duhovito podobil in razpredal. Že ti zasnutki so kazali moža, močnega umskega delavca, jeklen značaj, povsem dorastel novim nalogam, ki mu jih je nalagala njegova ožja — nesvobodna, in širša domovina.

J. Z. (Podmelec).

Zadnji večer † dr. Juga v Alj. Domu.

Ze z nočjo sem prišel v nedeljo 10. avg. v Aljažev Dom v Vratih. Od daleč je bilo slišati harmoniko in veselo razpoloženje turistov. Dom je bil popolnoma zaseden; težko sem dobil prostora. Prisedel sem k večji družbi dijakov. V razgovoru, kam namerava eden in drugi, sem postal pozoren na poleg mene sedečega turista, ki je omenil, da hoče zjutraj, če bo vreme dopuščalo, v severno steno. Seznanil sem se z njim — bil je to pokojni dr. Jug. Omenil sem mu, da sem si želel spoznati ga osebno, češ, dosedaj sem ga poznal le po njegovih spisih v „Plan. Vestniku“ in po turistih, ki so mi opisovali njegove plezalne ture. Presedela sva ves večer skupaj in se razgovarjala o plezalnih turah, ki jih je zadnji čas izvršil. Izjavil sem mu, da so njegovi članki, ki izhajajo v „Planinskem Vestniku“, izredno učinkoviti; bralca nehote pritegnejo, da ne odloži lista preje, dokler ni prečital do konca; mnogokrat kar pretrese človeka, kako živo opisuje gotove težke situacije plezalca, ki pa jih vse z neko nevsiljivo drznostjo premaga; preveč nevarne pa se mi vendar zde take plezalne ture.

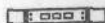
Dr. Jug mi je pravil o zadnjih svojih turah s Krnice in o tovariših, ki so se mu nazadnje razšli vsak po svojem opravilu, on pa je ostal sam tam in je izvršil eno najtežjih dosedanjih plezalnih tur: Mlinarico, Dovški Križ, Greben in Škrlatico. Zjutraj ob 4. uri je bil vstopil v steno, povdarjal je, da ni bil še nikdar tako drzen ko ravno takrat. Proti vrhu mu zapre nadaljnjo pot previsna stena, brez pravih oprijemov; nazaj mu je bilo nemogoče, edina pot navzgor. Že je dvomil, bo li mogoče priti čez to točko, vendar je splezal s trenjem obleke srečno preko. Na grebenu ga je dohitela noč; ni mu kazalo drugega, nego da si je v pesku izkopal primerno jamo, v katero se je vlegel. Spati pa vsled mraza ni mogel. Na vrhu je dobil dosedaj 6 podpisov, med drugimi sta bila dr. Dvorsky in Čermak s Komacem ravno pred 10 leti in na isti dan ko on. —

Sedaj pa je prišel v Vrata in čaka na tovariša Rožmana, ki mu je obljubil, da bode danes gotovo tu in mu prinese nove plezalke, ker jih je že dvojce raztrgal na teh turah. Bil je nejevoljen, da ga še ni tu. Dvojce variant severne stene je dosedaj izvršil. Opisal mi je in pokazal natančno na razglednici (v smeri proti Luknji), kje bo poskusil tretjo varianto, s pripombo, da jo pač označujejo kot neprehodno, vendar človeku je treba le volje in neke notranje sile — pa se premaga vse, četudi ne z lahkoto. Opremil da se je že z vsem; nekaj klinov je dobil na Vršiču, nekaj pa tudi v stenah. Hotel sem ga na vsak način odvrniti od njegove namere; češ, če se že spuščate na tako turo, počakajte na tovariša, na noben način pa ne hodite sami, ker se ne ve, kaj se vse lahko pripeti. V družbi dveh je lažje: tovariš pomaga tovarišu, preko eksponiranih točk ga primerno zavaruje. Poleg tega je sedaj — ob ponovnem deževju! — posebno neugodno. Zavrnil me je na vse to prav na kratko, češ, dosedaj je mogel vedno on drugim pomagati. Videl sem, da ga ne odvrnem od njegovega trdnega sklepa. Pripovedoval mi je še, kako bo začel prihodnje leto vzgajati plezalce s članki, ki jih hoče priobčevati v „Planinskem Vestniku“; naraščaj bodi drugačen, nego je danes!

Tudi mi je pravil o svojih filozofskih študijah, mnogo o prof. dr. Vebru. Ko dokonča to turo, se bo napotil preko Vršiča domov, ker je že čez mesec dni odsoten. Letošnje leto hoče v svrhu izpopolnitve svojih študij iti še v Italijo, drugo leto pa v Prago.

Tako nama je potekel v razgovoru večer. Bilo je že preko 11. ure ponoči, ko sva se razšla, želeč drug drugemu srečno pot. Ob slovesu sem ga še enkrat svaril, naj zaenkrat raje pusti to turo; počaka naj na tovariša. — Zjutraj sem odrinil po Tomiškovi poti na Triglav, dr. Jug pa v severno steno — kjer ga je doletela — smrt!

M. H.

U spomen doktora Juga.

Dr. Gizela Tarczay.

(Odlomak iz mojega izveštaja o izletu podružnice „Sljeme“ na Triglav 15. — 17. VIII. 1924.)

. . . . Triglav! To ime ima za nas nešto čarobnoga. Srce nam življe kuca, kad se spominje ponosni naš Triglav, prijestolje Zlatorogovo. Tko je ikada vidio njegove snježne vrhunce, taj je morao osjetiti u duši svojoj privlačivu snagu Triglava. Triglav nas zove, Triglav nas mami! I mi smo gledali visoke hridi Triglava, i nas je Triglav privuko k sebi, taj

neodoljivi magnet. I upustili smo se mi u daleko carstvo boga Zlatoroga, sa srcem punim očekivanja, sa dušom punom čežnje, mistične čežnje za nekim nepoznatim, velikim događajem, za nekim čudesima, koja se zaista zbivaju u duši svakoga, tko se uspne na vrh

Već u vlaku smo čuli žalosnu vijest, da se je jedan planinar Slovenac srušio s Triglava. Bio je to neki doktor Jug, mlad čovjek od 26 godina, koji je prije nekoliko dana poduzeo uspon na sjevernu stijenu Triglava, a nesretnim slučajem pao u ponor. Ne mogu Vam kazati, kako je ova vijest na nas djelovala. Bilo je prekrasno sunčasto jutro, a mi smo ipak nekom čudnom zebnjom gledali preda se kao da je pao mraz na našu dušu. Na svakoj stanici, u svakoj gostioni, na svakom koraku govorilo se je samo o pokojnom Jugu. Pripovjedaše nam, da su Skalaši pošli, da ga potraže. Još ga nisu našli . . . Kad smo došli do Aljaževog Doma, pročulo se, da je već nadjen. Već su ga izvukli iz gudure; donijet će ga ovamo još danas . . . A mi smo slušali te grozne priče, tihi kao što djeca slušaju priče svoje bake o gorostasima i zlim patuljcima. Mi koji smo inače tako veseli i do neobuzdanosti lušni ljudi, mi smo postali nekako šutljivi. Naša su usta zaboravila šalu, naše je grlo zaboravilo pjesme. Nevidljiva neka prikaza dotakla se je hladnim svojim prstom naših srdaca — i mi smo bili tihi. Kao što hodočasnici osjećaju blizinu Boga, tako smo mi osjećali blizinu Smrti — i bili smo tihi.

Tiho stupa naša četa mala; evo veličanstvene sjeverne stijene Triglava! Mi smo odabrali put preko Praga i počeli smo se polako uspinjati po onoj vijugastoj stazi. A kad pogledasmo dolje u dolinu, koju smo netom ostavili, spazili smo čudnu povorku, to je bio sprovod doktora Juga.

Mi smo stali za nekoliko sekunda i čekali smo nepomično, dok je povorka prošla. Bio je to sprovod bez svećenika, bez mrtvačkih kola, bez lijesa: mrtvo tijelo sašito u vreću, lovci ga nose, nekoliko planinara pred njim, nekoliko za njim. I stupaju tiho, nose ga oprezno prama Aljaževom Domu.

Naša su se srca grčevito stisla. Tišina je bila, i u toj grobnoj tišini ja sam čula žalobnu himnu, gdje se razliježe zrakom, i čula sam velebne psalme, da se je njihova jeka gorom i dolom razlila. Oj ljudi smrti, vi crvi sitni, što gmižete zemljom — ne bojte se smrti! Vaš je život kratak, kao tren oka, i Vaše su težnje ništa — ali jedno je vječno: i to Priroda, velika, vječna, nepojmljiva božanstvena Priroda, kojoj se svi klanjamo, kojoj se svi divimo, koju svi obožavamo, i njoj za volju, pred njenim žrtvenikom svi smo spremni, da žrtvujemo tu šaku praha, što se zove naše tijelo.

Drugovi, ustanite! Slava doktoru Jugu!

Naš usklik će prodrijet — ne do njegovih ušiju — ona više ne čuju, ali prodrijet će do ušiju onih, koji su ostali, koji još pjevajući hodaju po planinama, i njihova će pjesma biti molitva.

Shvatit će svi, osjećati će u dubini svoje duše svi, da smo mi samo igračke u rukama zagonetne sudbine, i ne će se bojati Smrti!

Znate li onaj duboki ponor
pod sjevernom stijenom Triglava?
Mili nam drug tam leži na snijegu,
u njegov razmrskana glava.

Razmrskana glava, otrgnuta ruka
i krvavo, razbito tijelo,
srušio se je drug naš u ponor
i ubi ga crno ždrijelo.

Što bješše netom još blistava misao,
sada je komadić mozga i jedu ga crvi.
Što bješše netom još plamena strast,
sada je kapljica krvi.

Ode naš drug i nije dostigo
Triglav, taj njegovih nada rt.
Ode naš drug sa vrha u ponor,
iz života vedrog u smrt.

20. VIII. 1924.

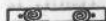

Zadnje srećanje z dr. Jugom.

Kakor že dve leti zaporedoma, se je oglasil tudi letos pri meni pokojni dr. Klement Jug, ko je dovršil rekordne plezalne ture po severnih stenah na Škrlatico, Razor in Mlinarico. Tokrat popolnoma sam. Sedela sva skoraj tri ure skupaj; med tem časom mi je pripovedoval najrazličnejše epizode iz svojega plezilstva. Bilo me je strah, ko mi je opisoval svojo letošnjo turo po severni steni na Mlinarico. Že tukaj je bil dvakrat v resni smrtni nevarnosti; vendar jo je še srečno premagal. Med drugim mi je pravil, da ga zanimajo samo naše domače Alpe, kjer more v plezanju pokazati svoje zmožnosti; popolnoma je pa preziral n. pr. Visoke Ture, kjer prevladujejo ledeniki in sneg. Pravil mi je tudi, da hoče na podlagi lastnih izkušenj podati turistiki popolnoma drugo smer, zlasti v filozofičnem oziru. Končno mi je povedal, da je namenjen na Triglav, in sicer po severni steni v smeri, ki je dosedaj še nihče ni obvladal. Ko sva se poslovila, sem ga še opominjal, naj ne bode preveč predrzen in naj nikar ne zaupa preveč v svojo fizično moč, če mu zmanjka v kaki steni potrebnih oprimkov. — Tri dni pozneje je došla pretresljiva vest o njegovi smrtni nesreči. — Blag mu spomin!

Iv. Lavtižar, župan

Kranjska Gora, 15. VIII. 24.

Dr. Jugove plezalne ture iz Krnice.

Tisto deževno jutro,* ko sem se odpravljajl čez Bambergovo pot na Triglav, me pozdravi pri stari Aljaževi koči dr. Jug, stopivši še zaspan in povaljan iz prenočišča. Pravil mi je o svojih dveh neuspehlih plezanjih v usodni smeri čez severno Triglavsko steno, o svojem trdovratnem boju in o poškodbah, ki jih je pri tem utrpel na koži in na obleki. Ob tej priliki se je zanimal za plezalne ture okoli Jalovca in za stene iz Martuljka in Krnice. Opisal mi je načrt plezalnih tur, ki jih misli še letos (1924) izvršiti, in to iz Kota na Rjavino, Cmir, potem Stenar, skupino okoli Škrlatice in Martuljka, iz Krnice na Razor in Prisojnik, potem Jalovec, Mangart in — kot zadnje — na zahodne Julijske Alpe. Predvsem pa da mu je za to, da prepleza severno Triglavsko steno v novi smeri.

Dogovorila sva se še za sestanek čez teden dni v Krnici. Jug je ostal v Vratih, da si zašije obleko in si počije.

Čez teden dni smo baš sedeli pri ognju v naši turistovski vili — pastirski koči — najeti za 50.— Din, ko začujemo med grmenjem vriskanje bližje in bližje. Kdo neki bo, ki mu je dež in grom za dobro voljo? Bil je Jug, premočen do kože in kosti, ko je stopil v kočo.

K našim napol zlaganim bajkam, ki smo si jih pripovedovali v tem času, se je le neznatno nasmehoval; hranil je pač v sebi veliko več resnično doživelega in prestanega ko mi — to se mu je bralo z obraza. Saj je tudi to bila njegova lastnost, da je nekako samozavestno omalovaževal druge in zahteval zase pozornost vseh, ki so bili njegovi poslušalci.

Imel pa je res kaj pripovedovati: Živo nam je orisal svoj nočni bivak v stenah pod Dovškim Križem, preden je potem drugi dan preplezal greben med njim in Škrlatico. Izkopal si je tam pod previsno steno za ležišče jarek v pesek; toda spati ni mogel, zeblo ga je in voda je kapala nanj s previsečih sten.

Še pozno v noč smo sedeli skupaj pri ognju; Jug je zdaj sušil svojo obleko in pripovedoval o domu, o svojem življenju v Padovi in o bodočnosti. Letos je še popolnoma prost; podjarmil si bo vse to, kar si je začrtal; kajti pozneje, ko bo v Pragi, najbrže ne bo več časa.

* Dne 3. avgusta 1924. Dr. Jugove kratke beleške o tej turi so ohranjene v njegovih zapiskih, ki so se rešili; izdali jih bomo kot zaključek njegovih toletnih »Plezalnih tur«.

Napravila sva si še načrt za drugi dan, potem sva zlezla v svisli.

Naša kočica — krstili smo jo za »Vila Griža« — je bila zelo borno opremljena. Z Jugom in še z enim smo spali v »špampetu«, zbitem iz desk; poleg »špampeta« je bil še en sličen »instrument« za »po dolgem sedeti«, štirje od družbe so spali na tleh.

Tokrat smo si zaradi dežja, ki je padal še ponoči, hoteli podaljšati počitek visoko v dan. Pa iznenada nas zbudi krasno planinsko jutro; naša vila se otresa dežja, drevje se otepa, planina živo lesketa, a vrhovi so zaviti v nove snežne kučme. Ob spanec smo prišli ob tem pogledu in turistovska strast nas je nagnala ven.

Ta dan mora pasti Razorjeva severna stena. V steno smo vstopili tam, kjer padajo stene izpod vrha Razorja skoro navpično in najnižje v Krnico. Plezali smo v začetku po silno strmih krušljivih stenah od police do police in po njih levo in zopet desno; to je cel labirint polic, balkonov in žlebov! Na enem prehodu s police po steni navzgor je tovariš Torelli podrčal, k sreči se je ujel: odtrgal se mu je stop pod nogo, potem pa še oba prijemka. Ker je bil po padcu malo nesiguren, ga je Jug zavaroval z vrvjo. Ko nam je ob koncu ene teh polic zaprla gladka skala prehod čez globok žleb, je plezal Jug ob robu žleba navpično navzgor. Šele potem je plezal Torelli in zadnji jaz. Tako je predlagal Jug radi varnosti za Torellija. Kmalu potem nam je nadaljnjo pot zaprla previsna skala. Jug je obšel to mesto z leve po zelo krhkem robu. Nama pa je svetoval, naj poskusiva raje z desne po navpičnem žlebu; tam ni skala tako krhka. Plezal sem naprej v žleb — kar zaslišim ropot od tam, kjer je plezal Jug. Zletel je, a se k sreči ujel za borovčevo korenino. Iskal je težje mesto za prehod, kakor vedno. Odtod dalje je plezal Jug zadnji in jaz prvi.

Smer nas je vodila po strmem snežnem žlebu navzgor. Mestoma je postajal sneg tako strm, da smo si morali vsekati stopinje. Na dveh krajih je bil žleb presekan; zmagali smo smo ga le, ker smo preplezali ne visoke, toda navpične stene.

Že visoko v steni smo se na sto metrov približali smeri poti čez steno, ki sta jo lani (1923) plezala Jug in Kajzelj. Naš namen pa je bil preplezati to steno v popolnoma drugi smeri. Zato smo plezali takoj v desno ob steni do nekega pravcatega stolpa. Ta stolp je viden nad potjo pod Mlinarico ali pa s Križke Stene. Splezali smo skozi ozko škrbinico na zahodno stran stolpa in potem v zadnjo steno. Ta stena nam je močno nagajala. Ponoči zapadli sneg se je deloma stopil in je potem voda vsled silnega vetra zamrznila, tako da so bile vse

skale prevlečene s tenko plastjo ledu. Na mnogih mestih je bilo treba na prijemkih in stopih izsekati led, da smo se kolikor toliko zavarovali pred padcem.

Z grebena smo stopili po 6 in pol urnem plezanju na vrh Razorja. Še preden si je dr. Jug privoščil okrepcila in razgleda, je beležil v svoj »notes« smer — potek ture. To je bilo vedno prvo njegovo delo, ko je preplezal kako steno. Zabavljali smo tudi na Lahe, ki so prevedli naš Razor v »Monte Solcato«.

Vrnili smo se z Razorja čez Križke Pote — po Križki Steni navzdol v Krnico. Jug si je med potom pel neko nemško pesem. Grajala sva ga, kaj švabčari. Povedal je, da je ta pesem prevod naše »Po jezeru«; prevedel pa jo je znani nemški turist in pesnik Baumbach, le zadnja kitica mu ni ugajala, kot preveč nacionalna, češ, teh gorskih idil naj ne okužuje nacionalna gonja. (»... Čujte, gore in bregovi, da sinovi Slave smo —«)

Naslednji dan, t. j. 5. avgusta, sva plezala z Jugom po vzhodni steni Prisojnika. Iz Škednja (kotel med Prisojnikom in Vel. Glavo) sva stopila v steno v gornjem koncu po navpičnem krušljivem kaminu, ki je prehajal višje gori v ploščat žleb, hoden le po ostrem grebenu ob njegovi desni strani.

Sklenil sem, da ga drugikrat pregovorim, naj ne pleza po težko prehodnih skalah tam, kjer je prehod na drugem mestu lažji. Ravno v tem slučaju bi v široki vijugi obšla ta spodnji kamin in previse v gornjem koncu stene, če bi plezala že takoj pri vstopu daleč v desno in pod severnim grebenom do škrbine, ki sva si jo vzela za smer.

Približno v sredini stene pod ogromno rumeno skalo se je Jug zopet odločil, da obide in prepleza neko previsno skalo z leve strani. Že vnaprej pa se je lahko presodilo, da je ta prehod, če ne izključen, vendar skrajno kočljiv. Predlagal sem mu, da greva in obideva to skalo od desne; tja je vodila navzgor strma polica in bi z manjšo zamudo časa prispela na isto točko, kakor z leve strani. Ni se vdal, jaz pa tudi ne, zato sva vadljala. Obveljala je pa njegova.

Da sva prišla v kratek kamin, ki nama je omogočil dostop do ostrega grebena, sva plezala najprej po ozki viseči polici navzgor in potem ob gladki steni navzdol v kamin. Radi varnosti je Jug čistil in prožil velike skale iz kamina; vse skale so bile tod krhke. Nadaljnji dostop do grebenčka ni bil težak, pač pa je bila ježa po njem zelo zračna. Sestopil je s tega grebenčka v steno Jug sam in zastonj je bil opomin, da je izključen vsak prhod. Vrnil se je, pa zelo jezen, da je bil prisiljen kapitulirati.

Prehod bi bil mogoč le na ta način, da bi vrh grebena zabila klin v skalo in se potem spustila 40 m po vrvi navzdol v žleb pod grebenčkom. Vrvi sva imela pa le 25 m, zato sva se vrnila po isti poti skozi kamin nazaj. »Trma trmasta, z glavo skozi zid ne prideš in nikdar naj ne hodi sila volje pred razumom.« Tako sem ga potem malo oštel in smejala sva se oba.

Nadaljevala sva turo na despo po prodnati polici okoli previsa na severni greben Prisojnika; tega sva obšla in splezala navzdol v silno strm žleb. (Ta žleb je viden iz Koče na Gozdu kot ozka zareza v smeri nad vodopadom). Iz žleba sva splezala na ozko visečo polico in po nji navzgor kakih dvesto metrov do še iz žleba vidnega sedelca.

Proti vsemu pričakovanju sva se znašla v zahodni steni Prisojnika. Počasi se mi je zjasnilo, in kmalu sem se orientiral. Tudi Jug je bil presenečen in ni verjel, ko sem mu skušal dopovedati, da sva blizu plezalne smeri po zahodni steni.

Mikalo me je, da bi se spustil odtod navzdol in poiskal še nehojeni del nameravane nove poti po severozahodni steni na Prisojnik. Nisem se še dobro oživel v to željo, ko je Jug že plezal ob strani navzgor. Plezala sva iz stene v ozek, do 30 m visok, vendar ne opasen kamin. Le z oporo ob steno in s trenjem rok in nog ter hrbta je mogoče preplezati ga. Da bi bil še višji!

Iz tega kamina sva izstopila na polico, ki se razteza od severnega grebena po celi zahodni steni do zahodnega grebena in neha kakih 100 m nad Prisojnikovim Oknom.

Jug je zabavljaj nad to smolo; kajti imela sva vendar namen splezati po vzhodni steni na vrh, zdaj pa sva kar naenkrat na zahodni steni. Meni pa je bilo to zelo všeč; zdaj vsaj vem, da je pot na Prisojnik malodane gotova stvar, ker sem našel prehod s snežišča z leve strani na gornjo polico. (Pl. V. 1924, str. 25.)

Šla sva po tej polici naprej. Jug je izprva silil v steno, pa si je menda premislil, ker sva to steno preplezala že lansko leto; prečkal je pa menda še nihče ni. Večkrat sem že bil gledal z daljnogledom to polico in neizrečeno me je mikalo, prehoditi jo stoje z rokami v žepih, v posmeh stenam nad in pod njo. No, rok nisva ravno držala brez dela, ker sva mestoma gazila sneg do kolen; a bil je to krasen izprehod in razgled na Vršič in vso okolico s Kranjsko Goro je nepopisen.

Ob koncu police sva šla po poti po zahodnem grebenu na vrh. Plezala sva ves čas le v čevljih.

Na vrhu Prisojnika je Jug zopet pisal, jaz pa sem brskal po knjigi ital. pl. društva. V to knjigo se je podpisal odličen slovanski

posetnik v — laščini: sedaj pa mi pomagajte iskat v naših planinah spominske knjige, v katero se je kak odličen Italijan podpisal v — slovenščini...

Nazaj grede z vrha po zahodnem grebenu sva hotela splezati skozi Prisojnikovo Okno v Jugoslavijo; opustila sva ta načrt, ker se je že mračilo.

V Erjavčevi koči sva dobila prof. Ravnika, dobrega znanca. Dolgo smo kramljali o tem in onem, največ seveda o plezanju. Prof. Ravnik se je proti Jugu izrazil, da dvomi o srečnem izidu vseh teh plezalnih tur, posebno še vsled tega, ker pleza dr. Jug sam. »Ni izključeno«, mu je odgovoril Jug.

Prihodnji dan, 6. VIII., je odšel dr. Jug na vsezgodaj v Krnico, da se v »vili« založi s provijantom, t. j. s slanino in sladkorjem, in potem nadaljuje izvršitev svojega načrta. Ta dan je plezal po zahodni steni na Rogljico. Pravil je, ko se je zvečer vrnil, da jo je lahko preplezal.

Peti dan, 7. IV., je plezal s sedla med Lipnico in Malo Ponco po grebenih na Veliko Ponco. Na tej turi se je že čutil telesno utrujenega; obraz mu je upadel, vendar je bil duševno svež in dobre volje. Pravil je, da je ponoči slabo spal; preveč nas je v »vili« in zrak je zaduhel. Pravil je, da je na Poncah parkrat zašel in da v splošnem na tej turi ni bil baš dobro razpoložen. Roke je imel zelo opraskane od ostrega kamenja; tudi plezalko je skoraj uničil na tej turi. Zvečer si je postlal v kuhinji.

Šesti — zadnji dan v Krnici je Jug preplezal steno na sedlo Mlinarico med Razorjem in Vel. Glavo. Kakšen napor v zvezi z življenjsko nevarnostjo je prestal ta dan, je razvidno iz njegovih zapiskov. Tako skrajno nevarne in težke ture še ni plezal, tako je sam izjavil.

Zdaj sem se poslovil od »vile« in Juga in odšel v Mojstrano ter dalje na Triglav. Prihodnji dan, v soboto 9. VIII., je tudi Jug prišel v Mojstrano. Tam si je dal popraviti čevlje in si je nakupil jestvin. Vrnil se je nato v Vrata, da počaka tam na tovariše, s katerimi bi skupno poskusil preplezati novo smer čez Trigl. sev. steno. Ker tega tovariša do nedelje zvečer ni bilo v Vrata, se je Jug odločil, da gre sam. To mu je postalo usodno.

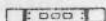
V četrtek, 14. VIII., sta se vrnila s Triglava dva njegova znanca. V Vratih so jima povedali, da je Jug odšel z namenom, da prepleza Trigl. sev. steno, a se do torka zvečer ni vrnil v Alj. Dom. Šla sta ga iskat po vseh triglavskih kočah, a nikjer ni bil vpisan. Tudi pod

steno sta ga klicala v mnenju, da se je kje zaskočil. Zaman! Vrnila sta se domov, da čimpreje obvestita rešilno ekspedicijo. Ta ga je našla mrtvega.

Dodam še nekaj besed o njegovem značaju.

Ne sme se trditi, da je vzgojil v sebi le neko strast do gorá, željo do užitka, kar miče večino hribolazcev. Poznali smo ga kot vztrajnega samovoljnika, ki mu je bil ideal vzgoja volje in energije ter stremljenje po uspehih, ne zunanjih, ampak notranjih, popolnoma duševnih. V to mu je služilo samozatajevanje, opreznost in pogum; le nesrečen, nikdar pojasnjen slučaj je moral biti vzrok njegovemu padcu. Kakršen na turah, tak je moral biti tudi v zasebnem življenju. Njegov značaj ni poznal neodkritosti; vsikdar je jasno izrazil svoje posebno mnenje. Smisel življenja mu je tvorilo izpopolnjevanje osebnosti; ta njegova zavest se je, nekako omalovažujoč vse drugo, povzdigovala nad tovariši. Vir te samozavesti ni bila bahavost, ampak zavest o trdni volji in značajnosti.

Kv. J.

Manom dr. Klementa Juga.

(Življenjepisni podatki).

Hotel je prebiti 6 tednov velikih počitnic v Triglavskem pogorju. V sredo 16. julija se je odpeljal z jutranjim vlakom iz Gorice; v soboto, 16. avgusta, zjutraj pa je dospela v Gorico in rojstni kraj Solkan vest o smrtni nesreči.

Rojen v Solkanu mesca novembra l. 1898, je po dovršenih štirih razredih ljudske šole vstopil v takratno slovensko gimnazijo v Gorici, kjer je dovršil štiri nižje razrede. Že takrat sem imel priliko spoznavati njegovo natančnost, ki je prehajala večkrat v skrupuloznost. Domače naloge je izdeloval vse sam, četudi z napakami, kakor mi je sam rekel. Brez naloge ni prišel nikdar v šolo; tega mu vest ni dopuščala. Njegove proste naloge so zbudile pozornost; zaključeval jih je z načelnimi izreki, kakor n. pr. »ceterum autem censeo Germaniam esse delendam«. Prebiral je rad list »Preporod« in je gojil že takrat šport. Preplezal je nevarna mesta hriba sv. Katarine, od koder se zelo lepo vidi na Solkan in Gorico.

Ob izbruhu vojne z Italijo je šel študirat višjo gimnazijo v Ljubljano. Vojna vihra tudi njemu ni pripustila, da bi v miru dokončal gimnazijo.

Postal je dijak-vojak. Bilo pa je zanj življenje višji študij nego šola. Ko je leta 1919. delal redno maturo, je napisal 15. marca istega leta nalogo »Slovo od gimnazije«, ki jo je profesor pohvalil pred vsemi v razredu. Ta naloga je, kakor je sam pravil, začetek njegove »filozofije«.

Po ohranjenem konceptu podam tu glavne odstavke iz te zanj značilne naloge:

»Slovo od gimnazije.

Hitro, prehitro so minula leta, na katera se ne bom spominjal s posebnim veseljem.

Bil sem star 11 let, ko so me stariši poslali v gimnazijo, češ, da si bom »lažje« kruh služil. Ko bi takrat ubogal svoj notranji glas, bi ne zapravil polovice svojega zdravja po ljubljanskih beznicah in se sedaj, po osmih letih, kesal za takrat storjeni korak.

Obveljala je želja starišev. Ubogal sem, ker sem upal, da bom svojemu narodu več koristil, če bom študiral. Do četrtega razreda je šlo brez posebnih notranjih bojov. A usoda je hotela, da pridem prekmalu do spoznanja, kako ničevno je človeško bitje, kako podlo, nizkotno njegovo življenje, da je summa summarum vsega žitja prazen nič, v katerem se vse razblini, kar je kdo storil »nesmrtnega« za svoj rod. Začel sem blagorovati kmeta in obrtnika, ki sta v svoji nevednosti srečna, uživata sad svojega dela in sta v zdravju in zadovoljstvu blažena. A v meni se je polagoma razvijal črv hrepenenja, ki, kakor slutim, ne bo več miroval, dokler bom živel. Ali je mogoče, da je človek prisiljen biti egoist? Študirat sem šel, da bi svoje življenje posvetil narodu. Ne zaradi tega, da bi se me spominjali še pozni rodovi, marveč zato, ker me je usoda vrgla med svet in ker nočem priti na smrtni postelji do črne zavesti, da sem zastonj živel. In sedaj? Kar storiš, bo enkrat uničeno. Prazno je tvoje hrepenenje. Ali je vredno živeti radi trenutne slave? Ali naj bo celo moje življenje sama molitev in čakanje zaželjene smrti? Če je to res, potem zagreši zločin napram svojim potomcem tisti, ki rodi otroka, za katerega ve, da bo prišel do istega spoznanja ko on sam, ter da njegovo življenje ne bo imelo smotra. Ne, vse to ni vredno človeka, ki ga je ustvarilo višje Bitje v višje namene, nego je sebičnost. Človekov namen je, da se po možnosti izpopolni v vseh krepostih, a dejstvo samo nam priča, da so ljudje čimdalje slabši in da njih morala čimdalje bolj propada. Živijo, kakor da bi bili rojeni za uživanje. Ali je to naš cilj? Kaj potem niso ljudje oni, ki trpijo vse svoje življenje radi egoizma posameznikov? Tudi ti so ljudje in morajo imeti isti namen ko veseljaki. Zato ne more biti ves naš smoter samo uživanje.

V trpljenju se mi je to spoznanje vsililo in ne bom se ga več iznebil... Pravijo, da študij, da gimnazija človeka izobrazí. Jaz sem se pa prepričal, da ga usoda s svojim bičem lažje izobrazí ko šola. Tu se poučuje sama teorija. V ŠOLI USODE so pa čista dejstva, ki ostanejo neizbrisno v spominu. Hvaležen sem BOGU, da je poslal svetovno vojno. Pretrpel sem veliko, postal berač, trpel duševne in druge muke, od katerih je bila lakota najlažja, a sem kljub temu zadovoljen. V tej šoli se mi je odprl pogled v gnusno človeško življenje in postalo me je sram, da sem človek. Upanje sem ohranil le, ker sem

videl, da so še plemeniti ljudje na svetu. Sklenil sem torej svetu kljubovati in naj bom še tako zaničevan.

Hočem poskusiti na samem sebi, če je nesebičnost res nemogoča.

Hvaležen sem usodi za njen bič, brez katerega bi nikoli ne prišel do teh sklepov...«

Po končani gimnaziji je prvotno mislil študirati diplomatske šole. Čutil pa se je bolj poklicanega za filozofa, zato se je vpisal na modroslovno fakulteto takrat ustanovljene univerze v Ljubljani. V drugem tečaju so zbužala v njem veliko pozornost dušeslovna predavanja novodošlega prof. dr. Fr. Vebra. Z njim je bila Jugu jasno začrtana pot v bodočnost. Začel je z vso vnemo raziskovati človeško dušo. Dr. Veber je videl v Jugu enega najvrednejših svojih učencev. Leta 1922. ga je vzel s seboj v Gradec in ga je tam osebno predstavil Mally-ju in Benussi-ju. On sam ga je dnevno uvajal v bogati svet svojih idej, sam ga vodil pri čitanju in umevanju drugih filozofov; tudi sicer mu je povsod pomagal po vseh svojih močeh, izkratka — postal je njegov najboljši duševni oče.

Kot prosvetni delavec je Klement nastopil že po 6. semestru z javnimi predavanji med ljudstvom na Goriškem, tako v Mirnu, Št. Petru, v rojstnem kraju Solkanu itd. Zadnje predavanje je imel v Gorici pod naslovom: »O grehu in zadoščanju«. Nasplošno ni bilo za njegove teorije pravega razumevanja niti med ljudstvom, niti med inteligenco. Bile so to pač skrivnostne misli mladega ostroumnega znanstvenika, ni pa s tako miselnostjo še mogel oploditi ljudske duše. Saj je sam bil rabil dolgo časa, preden se je do nje dokopal.

Toda: ars longa est — vita brevis, znanost je široka in nima mej, naše življenje pa je kratko. Zlasti je bilo še njegovo življenje kratko.

Po doktoratu, k ga je napravil leta 1923. v Ljubljani, je šel Klement na univerzo v Padovo k prof. Benussiju, poslušat predavanja o poizkusnem dušeslovju. Prof. Benussi je poslal najlepša izpričevala o Klementovih sposobnostih v Ljubljano na univerzo. Ravno mu je bila pot v Prago uglajena, ko je usoda hotela, da je prezgodaj legel k večnemu počitku.*

Peter Z.

* Ob smrti so nekateri listi napačno poročali, da je bil dr. Jug tudi v Parizu.

Planinam!

† Vladimir Topolovec.

V temni noči, ko nemir prešinja dušo
strto, žalostno, blodečo,
misel vhaja mi tja gori
k vam, planine!

In zarana, ko obsije solnce vas, mogotci,
ko še sniva zemlja v lahнем spanju,
duša moja hrepeni v višave
k vam, planine!

A čez dan, ko solnce vzpenja se na nebu
in se skriva vsako bitje v senci,
tja v višine me stremljenje žene
k vam, planine!

† Vladimir Topolovec.

Darinka.

Vladimir Topolovec, sin višjega revidenta drž. železnic, se je rodil 29. avgusta 1905. v Toplicah pri Zagorju ob Savi. Svoja detinska leta je prebil v Zagorju in Št. Petru na Krasu. Že tu mu je kot majhnemu otroku priroda zbujala največje zanimanje. Vsaka cvetlica, vsaka živalica mu je bila predmet velike pozornosti, zlasti pa je že takrat ljubil skale. Dobro se spominjam, kako je že takrat kot štirileten deček lazil po skalah in stikal za martinčki ter se radoval nad njih gibčnostjo. Skakal in kričal je, kadar je sijalo solnce; ko pa se je skrilo za oblake in je pričelo deževati, se je stisnil v kak kot in zaspal. To svobodno gibanje v prirodi se je s prihodom v Ljubljano stisnilo v prav ozke meje. Ni bilo več zelenih hribčkov in tudi ne skal. Zadovoljiti se je moral z malimi izprehodi v bližnjo okolico in v vedno obljudeno Zvezdo; ti mu pa niso mogli nuditi tega, kar je želela njegova neumirljiva duša.

Po dovršeni ljudski šoli v Ljubljani je vstopil v gimnazijo, ki jo je kot nadarjen in marljiv dijak dovršil lansko leto z dobro uspelim zrelostnim izpitom. Posvetil se je nato pravniškim študijam; vpisal se je na juridično fakulteto ljubljanske univerze, kjer je dovršil dva semestra. V letošnjem zimskem tečaju bi moral napraviti prvi državni izpit; zanj

se je že pričel pripravljati neposredno pred svojo zadnjo turo. „Samo še sedaj me pustite“, je pred odhodom prosil svojega očeta; „saj potem se itak ne bom mogel ganiti od knjig“. In odšel je, vrnil pa se ni več.

Med sošolci in tovariši je užival neomejeno zaupanje in je bil v družbi zelo priljubljen. Marsikdo je našel v njem svojega edinega in najboljšega prijatelja; njegov odkriti in veseli značaj ga je omilil vsakomur; saj pa je tudi znal tolažiti vsakogar in pomagati, komur je le mogel. Svojim staršem je bil ponos in nada bodočnosti, svojim sestram pa je bil vzor brata.

V tretjem ljudskošolskem razredu je pričel gojiti glasbo in njegova zabava so postale gosli. V urah, ko se ni mogel naslajati nad lepoto narave, ko je bil pridržan med štirimi stenami, se je vdajal njih zvokom, izlival svojo dušo vanje in v njih izražal svoje hrepenenje po svobodi. Gosli so mu bile drag tovariš; iztrgala mu jih je še le smrt. Poleg tega je v prvih gimnazijskih letih pričel zbirati znamke, star denar, razno kamenje in drugo. Ponosen je bil na svojo lepo zbirko, ki jo je rad razkazoval svojim tovarišem. Pozneje se je pridružila temu še zbirka planinskih razglednic. Mnogo je potoval; vsa Jugoslavija — prav tako Srbija, Macedonija, Bosna, kakor Dalmacija in Hrvatska — zlasti pa Slovenija tudi onkraj državne meje mu je bila dobro znana. Potoval je mnogo peš, ker je v naravi našel svoj posebni užitek. Svoje potovanje je zaključil, če je le mogel, s posetom naših planin. Lepota Slovenskih planin mu je bila nad vse.

Narava in skale, ki jih je vzljubil že kot otrok, so zbudile v njem višek pozornosti, ko je kot petnajstleten šestošolec poslušal nekega svojega tovariša, ki je navdušeno pripovedoval o planinskih krasotah. Izprosil si je doma dovoljenje, da bi smel s tovariši v planine, in šel je ter je na tej svoji prvi turi 14. VIII. 1920 obiskal Kamniško sedlo, Brano, Okrešelj, Mrzlo goro, Robanov Kot, Ojstrico in Planjavo; vrnil se je domov brezmejno navdušen. V tem svojem planinskem entuzijazmu je slikal lepoto gora svoji starejši sestri, pripovedujoč ji o tistem solncu tam gori, o tistih skalah in snegu, o idilnih planinskih domovih — kočah, o ozkih stezicah, kjer strme kraj tebe navpične stene in se nahajajo globoki prepadi; o bujni planinski flori in o tistem lepem blaženem miru. Svoje pripovedovanje je zaključil z vzklikom: „Darinka, vzemi dopust in pojdeva; videla boš, kar sem videl jaz, in občutila z menoj!“ in šla sva v Julijske planine k Triglavskim jezerom, popolnoma sama. Navduševala sva drug drugega in uživala to krasoto. Kako sva v tem planinskem zanosu blodila okrog, zamenjala Komarčo s Komno, kako lezla pod Bogatin namesto h kočii ob 7 jezerih in kako slednjič utrujena prišla v kočii, kjer nisva dobila prenočišča, bi bilo preobširno popisati

Ta tura je bila prehod v novo življenje. Vdahnila je tisto neodoljivo hrepenenje po planinah, ojačila ljubezen do narave in stremljenje po iskanju njene lepote. Nepokvarjen in idealen, je želel uživati tisto nepokvarjeno naravo, kjer ostane človek brez moči, vzljubil je one mogočne vrhove, one ogromne stene, proti katerim ne zmore slaboten človek nič. Da, vzljubil je to mogočno krasoto narave, ki jo oživlja solnce, ko se v jasnih gorskih jezerih slika vedro nebo, ko blišče divje raztreskane skale in stene v solnčnem blesku in pokrivajo lunini biseri mirno snivajočo okolico. Ljubil je planine tudi tedaj, ko jih je obdajala megla ter jih delala puste in strahotne, ko je vihar še povečeval njih strahoto, a tudi — mogočnost.

Tej turi so sledile še razne druge, ki jih je izvršil v družbi s svojo sestro ali svojih tovarišev. Iz otroka se je razvil v krepkega mladeniča. Njegove modre oči so izražale slovansko samozavest in trdno, nepremagljivo voljo izvršiti ono, kar si je bil namenil. Izražale so ponosno hrepenenje po svojem idealu — planinah. In vedno so zagorela v posebnem sijaju, kadar je govoril o njih, zlasti pa še, kadar se jim je bližal. V trenutkih nezadovoljnosti in potrnosti se je obrnil k svoji sestri in je rekel: „Pojdiva na planine, jaz bi šel tako rad.“ Ko pa se je izpolnila njegova želja, vriskanju in petju ni bilo konca. Pozabil je svojo otožnost, občutil je samo solnce in planine in le težko, a potolažen se je vračal domov.

V jeseni 1922, ko se je končala sezona turistik, se je pričel baviti z mednarodnim pomožnim jezikom Esperanto. Ker je imel veliko nadarjenost za jezike, se je lotil vsakega. V esperantskem klubu je našel hvaležno polje za planinsko delovanje in navduševanje ter je kmalu pridobil večino esperantistov za planinske izlete. Kako je bil ponosen! Na njegov predlog se je ustanovil v okvirju kluba turistovski odsek, čigar načelnik je bil on sam. Svoje planinske doživljaje in krasoto gora je popisoval v svojih planinskih spominih, jih priobčeval sem in tja v „Plan. Vestniku“ ter jih prestavljal v esperantski jezik. Esperantski klub v Ljubljani je izgubil z njim enega svojih najboljših in najbolj delavnih članov.

Zgodaj v letu 1923 je pričel z zimskimi turami; v januarju Stol, o Veliki Noči Triglav, aprila Grintavec i. dr. in je našel poseben užitek, ko se je do kolen udiral v mehki sneg in užival krasen razgled ter barvno-slikovite prizore, ki mu jih je nudila narava v svoji zimski snežnobeli odeji. Stal je moker večkrat na kakem strmem pobočju, kjer mu je sneg drsel pod nogami, a on je strmel kakor začaran v nebo in solnčni zaton.

Navadne ture kmalu niso več zadovoljevale njegovega hrepenenja; stremel je vedno bolj po težjih in nevarnejših. Premagal je že vse vrhove

slovenskih Alp in ko se je končala zimska sezija, ga steze niso več zanimale in lotil se je s tovariši plezalnih tur. Zanašal se je vedno na svojo lastno moč in voljo in je s svojo jekleno energijo skušal premagati vse ovire. Često se je nahajal v življenjskih nevarnostih, a ostal je vedno hladnokrven in je našel za svoje tovariše le bodrilne besede.

Ko je izvršil že precej lažjih plezalnih tur v Savinjskih planinah, je s tovarišem Prevcem preplezal lansko leto severno Triglavsko steno v dr. Tumovi smeri. Novo leto 1924 je hotel praznovati s svojimi tovariši na Triglavu; preprečil pa jim je vihar in snežni metež dostop k triglavskemu prestolu. Že visoko nad križem vrh Pekla so bili prisiljeni se obrniti. Tudi za Veliko Noč ni bil očak Triglav voljan, da bi sprejel svoje častilce; kljub krasnemu vremenu in lepi turi so se morali vrniti. Na videz nedolžen kamen iz Urbanove Špice je prerezal nit življenja tovarišu Ante Lenarčiču, ki je postal prva letošnja triglavska žrtev. Žaloval je dolgo za izgubljenim tovarišem in je končno izrazil, da tudi njemu ne bi bila smrt v planinah tuja.

Zaznal je oče o njegovih drznih planinskih turah in mu je splošno prepovedal poset planin, češ, da je za enake ture še premlad. Pa kdo naj pogasi ta mladeniški ogenj, ko gori s polnim plamenom! Njegova svoboda je bila odslej omejena v najdražjem in najljubšem. Žalostno je spremljal svoje tovariše, ko so odhajali veselih src v planine, zavidal jih je, v duhu je bil z njimi in težko jih je zopet pričakoval na kolodvoru, ko so se vračali. Že preje, a posebno še v tem času, se je mnogo bavil s planinsko literaturo, si nabiral novega gradiva ter delal načrte za bodoče ture izven mej domovine. Kadar pa je le mogel, je s sestro naskočil ta ali oni zasneženi greben ali vrh. V teh „ukradenih“ turah se je skušal odškodovati za vse zamujeno; ustrašil se ni nikakih ovir in bil je kakor vihra. Oplašila ga ni niti nezgoda sestre Darinke v Jalovčevem žlebu. Pričel je misliti samo na stene, na strme nedostopne stene, kjer je treba jake volje in odločnosti. Večkrat je preplezal greben Rinka — Skuta, celo sam in obut. Kjer je le mogel, je zlezal v stene in prizanesel ni niti Storžiču.

V avgustu je preplezal skrivoma s tovariši, ki so mu bili najljubši, važnejše stene v Savinjskih planinah; hrepenel je le še po Triglavski v nemški smeri, ki naj bi zaključila letošnjo sezijo plezalnih tur. Nato je nameraval temeljito pričeti s študijem. Sanjal je o tej steni že vse poletje, a ni imel priložnosti, da uresniči svoje sanje. Smrt dr. Juga ga je zelo potrla, čeravno ga osebno ni poznal. S strastjo je prebiral njegove plezalne ture v „Plan. Vestniku“. Dr. Jug mu je bil vodnik in učitelj. Po njegovi smrti ni imel več miru; hotel je svoje dolgotrajno hrepenenje uresničiti ob priliki odkritja spominske plošče ponesrečenemu tovarišu

Ante Lenarčiču. Ves srečen in z „le do spominske plošče“ segajočim očetovim dovoljenjem je izvabil sestro, da skupno pohitita v planine. Odzvala se je vesela povabilu, da zamore po dveh mesecih zopet v priljubljeni planinski kraj; niti od daleč pa ni slutila drznega načrta, ki ga je imel zasnovanega. V vlaku se je spoznal z de Reggijem in načrt — je postal sklep. A Triglav ga že v tretjič ni hotel sprejeti, poslal mu je vihar in sneg in on je padel . . .

Ogrnila se je ponosna stena z belim pokrivalom kot znak veselja, da nudi svojemu oboževalcu varno počivališče. Sklenile so se skale okoli Tvojega groba, Vladimir, strma, nepristopna stena je mogočen čuvar proti vsakomur, ki bi se drznil motiti Tvoj pokoj. Zdrsele so Ti v mrazu otrple roke, stena Te je sprejela v svoje naročje in zasnival si v svoji planinski sreči. Tebe so pokrile bele, snežene rože. — Ti si srečen — blagor Ti!

Vladimir in njegova poslednja pot.

Alojz de Reggi.

Res čudna so pota usode. Usoda vrže človeka v objem prijatelja, ki je morda edini na svetu, a ga zopet ugrabi valovju življenja kakor v opomin: tako bo s teboj!

Bilo je v Zvezdi, godba je svirala. Sedel sem s tovariši na klopi. Pridružil se nam je slok mladenič, sanjavih oči, resnega moškega obraza, vsa zunanost je kazala izvrstnega turista. Govoril je samo o turah. Ko je odšel, sem izvedel, da je Topolovec.

V soboto, 23. avgusta, sem se odpravil na vlak. Dogovoril sem se namreč s Prevcom in Hudnikom, da bomo preplezali Cmirovo zapadno steno. Toda omenjenih tovarišev ni bilo, ker sta bila zadržana in sta se odpeljala šele z večernim vlakom. Odpeljal sem se sam. Med Vižmarjem in Medvodami me je seznanil tovariš Kalin s Topolovcem, ki mi je pravil, da namerava preplezati severno Triglavsko steno v nemški smeri. Prigovarjal mi je, naj se mu pridružim še jaz, češ, saj sem jo preplezal s ponesrečenim dr. Jugom. Udal sem se njegovi prošnji — kako bi ne!

Vso pot je bil vesel in zadovoljen. Peljal me je v družbo svoje sestre Darinke, ki mi je pripovedovala o svojih turah z Vladimirjem in o nesreči, ki jo je zadela na Jalovcu. Nevihta, ki je razsajala, se je razpršila in sinje nebo je postalo kristalno čisto; pred našimi očmi so se razgrnili velikani naših gora v solnčnem siju. Končno smo se pripeljali

na Dovje. Šli smo po bližnjici v Vrata. Na obrazih vseh turistov si bral notranje zadovoljstvo, široko odprte oči so strmele v to krasoto gorskih velikanov. Oživljali so stare spomine iz življenja in so se veselili prihodnjega dne. Videl sem na Vladimiru, kako je ves drhtel v koprnenu, da prepleza Triglavsko steno; njegove sanjave oči so oživele in gorele v tujem ognju, da sem se ga skoraj bal. Kaj ne bi koprnol, saj je zopet prišel iz mestnega hrupa v gorski raj — v svobodo silne prirode. „Brate, lepo bova imela jutri“, je vzklikal. Koliko je bilo veselje gospodične Darinke, ki se je jedva rešila bolnice in je ta dan prvokrat zopet šla v planine! Slikala mi je vse krasote gora; gore v mesečini, jutranjo zarjo v planinah ter čare bajnega gorskega kraljestva pozimi v tako živih podobah in tako čuvstveno, da bi plakal . . . Veselilo me je, da sem našel dandanes, ko je človeštvo tako globoko pogreznjeno v nižinstvo, še idealne ljudi.

Ko smo dospeli do Aljaževega Doma, se je približal mrak s svojimi koprenami in je vanje zavil ves gorski svet; le še ponosne gorske velikane je pozdravljalo večerno solnce in vsa priroda se je zazibala v nočni mir, ki ga je zdaj pa zdaj pretrgalo ukanje bližajočih se družb. Kmalu smo se odpravili na skupno ležišče. Vlegel sem se na posteljo, kjer je letos spal dr. Klement Jug. Vladimir in gospodična Darinka sta bila mnenja, da bom imel hude sanje o njem; nisem se jih bal, bil sem le ponosen, da ležim v isti postelji. Obujali so se mi spomini na tega veleturista, na njegovo jekleno voljo, njegove nazore.

Počasno nas je spanec zazibal v mehek sen. Proti polnoči so nas predramile trde stopinje; bila sta dva turista, ki sta prišla z zadnjim vlakom. Kmalu zaslišimo veselo vriskanje Hudnika. Z Vladimirom pogledava skozi okno in se mu odzoveva. Zunaj je vel lahen vetrič nad vso naravo, ki jo je noč zagrinjala v temen plašč; bila je prava čarodejna noč, za gorami je sijala luna in vsipala svoje bisere na prestol kraljice Škrlatice, na njenem vznožju so bile pošastne sence in točni obrisi soseda Cmira in drugih vršacov. Vladimir je vstal in tekkel bos tovarišem nasproti. Razložil jim je najin načrt. Ko je prišel nazaj, je kmalu nato prikorakal hudomušni Hudnik in je nas s svojim zdravim humorjem — seveda je šlo vse na moj račun — zabaval pozno v noč. Takrat se je ubogi Vladimir zadnjikrat nasmejäl. Kdo bi mislil, da ga prihodnji dan ob tem času ne bo več med nami! Ko je Hudnik odšel, mi je Vladimir še dajal nasvete, naj ne dopustim, da bi se drugi iz mene norčevali in da naj držim več nase. Kar milo se mi je storilo, ko sem poslušal te nauke; gotovo je imel prav, saj je imel več izkušenj kakor jaz. Preden smo zopet zadremali, je navdušeno pravil, da že dolgo ni imel tako lepega dne, in pristavil: „Upam, da bova harmonirala!“

„To pa to! Brez skrbi!“ sem mu odgovoril in zadremal. Ko je napočil dan, smo vstali ter se odpravili. Še enkrat sva zavriskala skozi okno in stopila iz Aljaževega Doma.

Krasna jutranja zarja je poljubljala vrhove, ki so se rdečili in kipeli v mogočno nebesno morje. Solnce je že obsevalo mogočno glavo očaka Triglava, ki je bil zavrt v bel sneženi prt, proti nam je strmela severna stena s srepimi očmi. Vesela sva bila tako lepega vremena. Hitela sva, poslovivši se od vseh, proti vstopu v steno. Vstopila sva točno ob šestih. Vstop sva napravila s čevlji ter šla na desno po polici do nekega žleba, ki je peljal na greben prvega turnca. Na prikladnem mestu, namreč na koncu police, sva čevlje sezula, obul sem copate. Kako sem se začudil, ko sem opazil, da namerava Vladimir plezati bos; toda pomiril me je, češ, da bo že šlo, da je vajen. Vrhu tega sva bila brez vsake vrvi; tolažila sva se s tem, da imava dolge roke in noge in da sva približno enake postave. „Bo že šlo. Mora iti!“ sva menila, saj mora prvi itak plezati na riziko, če je namreč vrv pri roki. Ravno tu pa tiči velik del najine krivde. Sicer sem bil Vladimira že v Aljaževem Domu opominjal, naj si preskrbi vrv; toda odvrnil mi je, da je tam zdaj sploh ni dobiti.

Tudi tako nama je šlo plezanje izvrstno izpod rok in bila sva ponosna, da sva prva plezalca brez vrvi čez severno steno. Na plezalno turo, ki sem jo delal s ponesrečenim dr. Jugom, Prevcem in Skokom, sva zadela v snežnem žlebu. Do tega žleba sva od vstopa rabila samo eno uro in pol. Omenjeni žleb sva morala preiti s čevlji; kajti v snegu ni mogoče s copatami, še manj pa bosemu. Iz žleba sva plezala, Vladimir bos, jaz pa v copatah takoj proti desni. Vladimir me je celo turo izpraševal o dr. Jugu. „Oh, res žal mi je, da ga nisem spoznal, da nisem napravil z njim kake plezalne ture! Škoda, ni mi bilo usojeno.“ Tu bi se bil jaz kmalu ponesrečil; naenkrat mi je zmanjkalo tal in le še z eno roko sem se držal, kar mi Vladimir pomoli svojo roko v rešitev.

Ko sva se priplazila do neke razgledne točke, sva v najino razočaranje zapazila, kako so se naenkrat priplazili od Luknje temni oblaki in zagrnili vse vrhove; le pod nama so nemo strmeli turnci, stražarji. „Hitiva!“ sem rekel; „kaj pa, ko bi šla raje nazaj in od tam naprej na Kvedrovo polico?“ — „Pojdiva raje naprej!“ je menil Vladimir in pokoraval sem se mu. Temni oblaki so naju zagrnili, pričelo je deževati. Družba Prevec, Skok; Hudnik in gospodična Nevina Rebek se je še vedno oglašala; to je naju le še bolj ojunačilo. Orientacija je postajala vedno težavnejša, kar nemogoča. Plazila sva se po neki polici na desno, toda polica je končno izginila; prišla sva namreč do one gladke črne stene nad lijakastim žlebom, ki leži naravnost pod vrhom

Triglava. Morala sva naravnost kvišku, drugam ni bilo izhoda. V začetku se nama je to zdelo nemožno, ker sva oba imela nahrbtnik, ki pri plezanju strašno ovira. Na nekem mestu se sploh nisem mogel spraviti skozi; le Vladimirju se imam zahvaliti, da sem tam preplezal: pomolil mi je nogo, da sem na njo obesil nahrbtnik in nato razbremenjen prišel do njega.

Megle so se zopet za nekaj trenutkov raztrgale, tako da sva iskala z očmi tovariško družbo; nisva je zagledala, toda vriskala sva vkljub nevarnostim in vkljub grozečemu snegu. Približno 150 m sva plezala po gladki steni z redkimi, a trdnimi oprimki. Vladimir, ki si je predstavljal severno steno lažjo, mi je rekel: „Pa res nisem mislil, da je tako težka; mislil sem si jo vse drugačno!“ Dajal mi je primere iz Kamniških planin. Vkljub vsem pretečim nevarnostim je na najtežjih mestih ohranil isto mirnodušnost, ki jo je kazal ob vstopu. Njegov obraz je bil miren, rekel bi dostojanstven. Pravil je, kako ga veseli, da se je spoznal z menoj, in kovala sva celo na najtežjih mestih ravnodušno plezalne načrte.

Megle so naju zopet zakrile. Svetoval sem Vladimiru, da plezava na levo. Tako sva, dasi je bila orientacija jako težavna, priplezala do Lassove vrvi. Vladimir je odrezal kos vrvi zame in kos zase, ki ga je zvil v klopčič in ga vtaknil meni v nahrbtnik, rekoč: „To imava v dokaz, da sva šla po nemški smeri. To vrv bova dala Darinki. Al' bo ponosna!“ Pogledal je na uro, plezala sva komaj štiri ure; zatorej sva lahko mislila, da bova napravila slovenski rekord. Nad nama so se podili temni oblaki in so oblegali vrh stene, pod nama so zijali ogromni prepadi — nenasitna žrela. Vesela sva bila tega uspeha; kajti plezala sva malo časa, če se pomisli, kakšno vreme sva imela in kolikokrat sva se zaplezala.

Kako sva bila vesela, ko sva dospela do počí, ki smo jo že takrat z dr. Jugom preplezali! Tu pa se Vladimir ni upal naprej; kajti poč je ogromen niz orjaških skal, ki so prislonjene ob steno tako, da tvorijo s steno samo okna in široke razpoke; človeku se zdi, da se bo poč zdaj pa zdaj zrušila v strašni prepad. Šel sem torej jaz naprej in Vladimir za menoj. Na počí sva se zadnjikrat pozdravila z omenjeno družbo, ki je plezala v dr. Tumovi smeri. Nato je vse potihnilo. Zopet so naju objele neprijazne megle z ledenimi rokami in snežinke so naju pričele pozdravljati. Položaj je postajal vedno resnejši. Prestopil sem poč in za menoj Vladimir. Nato je Vladimir zopet plezal prvi in jaz za njim. Vladimirjevo jasno čelo se je stemnilo in rekel je: „Imava enako usodo kakor Lass in Plaichinger“. Navadno se dogodi, da si delajo tovariši, da, celo najboljši prijatelji, v kritičnih momentih očitke ter da dražijo drug drugega z zbadljivimi imeni; med Vladimirom in menoj tega ni bilo: mirno sva vsak zase prenašala težo položaja s prijaznim

obrazom, zroč smrti ponosno v obraz. Megla naju je grozovito motila; saj se v nji vidijo razdalje do posameznih odstavkov v steni mnogo večje, kakor so v resnici. Ko sva prišla do police, ki se nahaja 50 m pod Kugyjevo polico, kjer se pravzaprav stena skonča, je sneg že vse pobelil; plezanje je postalo silno otežkočeno, dá, celo nemogoče. Plezala sva po nekem kaminu proti Kugyjevi polici; toda zaplezala sva se, bila sva morda le kakih 5 m pred ciljem! Vseeno — morala sva nazaj, kar pa je bilo še težavneje . . .

Ko sva s skrajnim naporom priplezala nazaj do polovice žleba, sva se za nekaj trenutkov ustavila, da poiščeva izhod. Tu mi pravi Vladimir: „Oh, kako sem premišljeval o Bogu na teh nevarnih mestih, posebno, ko sva plezala onih 150 m. Človeku v tako resnih trenutkih Bog kar sam od sebe pride na misel.“ Nekaj časa sem zrl molče vanj in se primerjal z njim. Oh, kolika razlika je bila med nama: on je bil tako plemenit in globoko veren in jaz? Pretreslo me je v dno duše. . . To je bil najin zadnji pogovor. Svetoval sem mu, da naj nekaj časa počakava; rok sploh nisva več čutila in kako je moralo šele ubogega Vladimirja zebsti v noge. Rekel sem mu, naj si obuje nogavice, on se za to ni nič zmenil. Povpraševal me je samo, kje bo po mojem mnenju najlažji izhod. Svetoval sem mu pač to, kar se mi je zdelo najbolje — kajti položaj je bil že jako resen — da namreč prečkava zasnežene plošče, drugega izhoda sploh ni bilo. Med prečkanjem mi je rekel: „Kdor pade tukaj doli, tega sploh ne bodo več dobili!“ Revež je že morda slutil svojo usodo. Srečno sva prepredkala omenjene plošče in Vladimir je hitel naprej skozi majhen žlebič. Med prečkanjem sva se še bolj zmocila, kakor sva bila, ker je med posameznimi ploščami tekla voda in tvorila majhne slapove, a ta mesta so bila neizogibna, steklo je nama za rokave in za vrat precej vode. Vladimir je plezal naprej, nahajal se je kakih 5 m nad menoj, ko potegne uro iz žepa in pravi: „Točno $\frac{3}{4}$ 12. h je“, in jo vtakne nazaj. Pravi mi še: „Hiti! Zelo eksponirano mesto!“ Stal sem ravno v razmočenem in zasneženem žlebu pod njim; bil sem prislonjen ob žleb, le z desno nogo sem stal na trdnem oprimku, ko zaslišim drsanje in ves preplašen vidim, kako se Vladimir lovi z rokami in drči proti meni. Obupno sem zakričal, toda v tem trenutku se Vladimir že odbije na zasneženem skalnem postavku nad mojo glavo, z očmi se še vjameva, zastonj stegnem roko prijatelju v rešitev. V tem je bil nesrečni Vladimir že padel na omenjeno polico, se prevalil ter strmoglavil v prepad — v črni megleni kaos. „Vladimir! Vladimir!“ sem zaklical, v nenasitnem žrelu pa so se slišali votli udarci, ki so postajali vedno tišji in končno je zavladala smrtna tišina. . . Popadel me je obup, najraje bi bil skočil za njim v prepad. Poskušal sem na vse strani, toda

nisem našel izhoda. Začel sem klicati na pomoč; od nikjer nisem dobil odgovora. „Saj sem izgubljen,“ sem si mislil, „veliko krasot so mi nudile gore in treba je, da tudi jaz poplačam kakor Vladimir z življenjem.“ Snežilo je še vedno okrog mene in črne megle so me zagrinjale v svoj mrtvaški plašč. „Ne, poizkusil bom skrajno“, sem se opogumil ter po silnih naporih prečkal zasneženo ploščo in skočil na zasneženi postavki. Skok se mi je neverjetno posrečil. Splazil sem se na omenjeno polico, črez

† VLADIMIR TOPOLOVEC

katero se je tudi prevalil Vladimir. Zrl sem za izgubljenim prijateljem, ki spi globoko doli v prepadu večno spanje v naročju skalovja, ki ga je tako ljubil.

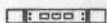
Sam! Kje je zame izhod? Kar omotičen sem se ločil od police, poslednjikrat sem se ozrl v črni prepad in splezal po levem kaminu, nato po ozkem žlebu ter prišel na isto mesto, kjer sem bil preje. Premagal sem omenjeno eksponirano mesto in po hudih naporih priplezal na Kugyjevo polico. Sedaj sem se šele pričel tresti in plakati za

izgubljenim Vladimirom. — Obul sem si hitro čevlje in tekel črez spodnji del ledenika na Kredarico naznanit nesrečo. — Tudi če bi imela vrv, bi bila rešitev nemogoča; kajti naju nobeden ni stal na varnem mestu in, navezana na njo, bi bila oba strmoglavila v brezno. Niti bi ga jaz mogel zadržati, če bi se držala skupaj; na dotičnem mestu ni bilo sploh nobenega oprimka, a če sam sebe ne moreš udržati, kako boš svojega tovariša? Kak je tam položaj, so spoznali tisti, ki so pozneje — zaman — prišli iskat truplo ponesrečenca.

S Kredarice sem krenil proti Aleksandrovedemu Domu, toda Skalaši so bili že odšli proti Velemu Polju. Zato sem šel odtod naravnost proti Reži; v Staničevi koči sem se sešel s Preporodaši, ki so medtem že izvedeli žalostno novico.

Naposled so prišli Prevec, Skok, Hudnik in gospodična Rebek iz stene. Krenil sem z njimi po Tominškovi poti nazaj v Aljažev Dom.

Z Vladimirom sem izgubil najboljšega tovariša plezalca. Nemila usoda, ki se ji človek ne more upirati. Odšel je v večno domovje. Kdaj pridem jaz za njim? Kmalu? Bog ve.

Vladimiru Topolovcu.

(Po primitku vijesti, da se je drug Topolovec srušio s Triglava.)

Jedan za drugim — drugi pa treći,
svi hrle bez daha, — a kuda?
Smrti u susred?

. . . Vidjeh ja krvavo truplo u vreći
i taj me prizor proganja svuda
u snu i na javi.

On mi se javi
u snu i na javi,
i meni se čini, kanda me zove,
kao da upravo mene dozivlje,
sve življe i življe,
u onu doboku provaliju tamo . . .
Oj, časak samo,
i ja ću možda doći onamo . . .

Kod zalaza sunca, pri nastopu tame
svaka se gora žarom ražari,
I rujne planine nas zovu i mame —
Zar možemo čekat, mi planinari?
Ne možemo čekat, mi moramo gore,
ta mi smo djeca božanstvene gore
pa da nas čeka propast i smrt,
mi moramo ipak u vilinski vrt.
Pa neka to slabašno tijelo strada,
mi moramo tamo, gdje Zlatorog vlada;
Tamo nas vuče nepojmljiva težnja,
tamo nas vuče tajinstvena čežnja,
pa kad na večer krijesovi gore:
Mi moramo gore!

Pogrebni obred v Vratih.

Br. Rotter.

Jasno jutro nas je pozdravljalo, ko smo izstopili na železniški postaji Dovje-Mojstrana. Bila je Vladimirova obitelj, njega najozji prijatelji, tovariši, esperantisti in drugi turisti; med potom so se jim pridružili tudi mnogi domačini.

Tiho, povešenih glav je korakala nepregledna množica žalujočih v dolino Vrata. Kako ves drugačen je bil ta pohod . . .

V Aljaževem Domu so čakali že drugi na naš prihod, nakar smo se podali pod vodstvom našega triglavskega župnika, g. duh. svetnika Jakoba Aljaža, proti steni. Tam, kjer se odcepi zahodno pot v Luknjo, a vzhodno čez Prag, se je množica ustavila ob veliki skali.

Grobna tišina je zavladala med in nad množico.

Ob skalo so postavili tovariši-akademiki spominsko ploščo.

Tu je opravil g. župnik Aljaž mrtvaške obrede, blagoslovil skalnati grob mladega idealista-planinca, ki je našel v Črnem žlebu pod Črno skalo, v naročju Triglava, v njegovi severni steni, svoj prerani grob.

Po končanem cerkvenem obredu se je poslovil kot prvi od tovariša akademik g. Janko Pfeifer s temi besedami:

„Vladimir! Vladimir! — Ti molči . . . ? Prihaja li naš glas do Tebe, prijatelj, ki si pred kratkim izbral nov dom, dom pravega miru in samote, a nas si pustil, da se žalostimo in tugujemo za Teboj?

Zakaj si nas zapustil, Vlado? Kam so te gnali Tvoji ideali, ki so bili — žal — tako veliki, da nisi čul svarilnih besed Tvojih najbližjih? Čemu si odšel od nas, Ti, ki si bil nada svojim staršem, prijateljem pa si bil vzor vrline, delavnosti, vztrajnosti, zvestobe, bil si nam vzor značaja. — Čil in zdrav, si preživljal med nami najlepše dni, zlate dni mladosti. Kar smo imeli, smo Ti nudili mi, Tvoji prijatelji, a Ti si stremel dalje, višje. Iskal si nečesa drugega . . . Odhitel si v planine, da si poiščeš miren, samotni kotiček in našel si ga! Našel si — grob; oskrbovala ga bo sama mati Narava in ga krasila s planikami . . .

Vladimir! Prihite! smo danes Tvoji prijatelji, tovariši in znanci, da se poslovimo od Tebe. Poslavljam te, Vlado, a ne za vedno. Poiskati Ti hočemo še mirnejši dom, še dom v planinskem kraju, vsem pristopnem, kamor bomo prihajali tolažiti svoja žalostna srca. Dotlej pa počivaj v miru sam, blagi naš Vladimir!“

Zatem je vzel slovo od svojega sošolca akademik g. Alfons Gspan:

„Tovariš Vladko! Gore so Te pozvale v večni mir. Sprejel si ta klic z mladostnim zanosom in si odšel brez slovesa, ko da Ti ni bilo usojeno ločiti se od dragih. — Pa saj nisi odšel, v dušah čutimo Tvoje bdenje nad seboj. — Sredi gora si si izbral grob, grob, ki je najtišji od vseh grobov, kamen ob njem pa je najogromnejši in najveličastnejši. Zato, dragi, nismo prinesli iz nižave solz s seboj, le tih pozdrav in željo, da bi bil Tvoj sen sladak in lep, dolg in nedotaknjen. Sánjaj v miru!“

V imenu planincev in esperantistov, katerih delaven član je bil, bodreč jih kot načelnik planinskega odseka k obisku narave, se je poslovil od njega g. Franjo Kušar:

„Dragi Vladimir! Planine, ki si jih tolikanj ljubil in jim posvetil dobršen del svojega mladega življenja, so Te nenadoma poklicale k sebi v svoj raj in Te položile k večnemu počitku. Ustvarile so Ti nepristopen skalnat grob in Triglav sam Ti tvori Tvoj nagrobni spomenik.

Odšel si od nas nenadoma in brez slovesa, v cvetju svoje mladosti in ne moremo se zamisliti v kruto resnico, da Te ni več

Kako bi tudi to bilo mogoče? Še pred kratkim si snoval z nami načrte bodočnosti in Tvojih bodočih del. Ni Ti bilo usojeno pretvoriti jih v plodovita dejanja. Nastala je med nami vrzel; kdo jo zamore izpolniti, kdo Te zamore nadomestiti . . . ?

Nemo stojimo tu zbrani, ne kakor pri zadnjem slovesu dragega tovariša, temveč kakor pri kaki svečanosti, in upiramo pogled tja gori, kjer Ti mirno snivaš, obdan od sivega skalovja.

V Tebi je živelo dvoje stremljenj, eno z drugim trdno spojeno. Bil je to pokret slovenskega planinstva in ideja esperantizma. Oboje še mlado, toda na trdih in čilih nogah. Sledil si svojemu vzor-planincu idealistu dr. Jugu v tako hitrem času. Obžaloval si, da ga nisi prej spoznal, da se nisi družil z njim v planinah in skupno z njim se učil premagati samega sebe in vse ovire, ki se stavljajo na pot drznemu planincu. V življenju mu nisi mogel več slediti, sledil si mu v smrti.

Vztrajno je bilo Tvoje delovanje za prospeh esperantskega jezika. In ne zaman. Ideja esperantskega jezika je vznikla tudi med Slovenci, to je nemala Tvoja zasluga. Opisoval si krasoto naših planin v esperantskem jeziku, vzbujal med esperantisti zanimanje za naše planinstvo, kot načelnik turisticke sekcije Esperantskega Kluba si prirejal družabne izlete na naše vrhove; kjerkoli si nastopil, si deloval za svoje ideale, pridobival nas zanje, nas navduševal, nas vodil. Zdaj pa, sredi pota, ko bi Te najbolj potrebovali, zdaj si nas zapustil same, samotne. Toda ne. Ne tam v mestu, v gorski prirodi si si izbral poslednji dom, v sijaju solca in borbi elementov, — sam živa borba — da nam boš v prosti naravi, ko se bomo k Tebi zatekali, vodnik in vzornik.

Spremenil si to skalovje v svetišče, ki si ga doslej nevidno gradil v naših dušah. Tvoje truplo nam je odvzeto, Tvoj duh pa bode bival med nami!“

G. duh. svetnik Aljaž je tolažil starše in obitelj nad bridko izgubo in jim je izrazil v svojem, kakor tudi v imenu vseh navzočih, najgloblje sožalje. Ob tolikih izrazih žalosti in tuge po izgubljenem tovarišu, sošolcu, planincu-organizatorju in esperantistu, se je vsem navzočim rosilo oko, krčilo srce.

Dijaki-tovariši in ostali planinci so zapeli pod vodstvom g. župnika Aljaža žalostinki „Blagor mu“ in „Vigred se povrne,“ nakar smo se s težkim srcem poslovili od kraja, kjer počiva kot prvi v skalnatem grobu naš nepozabni, gore goreče ljubeči Vladimir.

In kakor da tudi nebo žaluje nad ugaslim mladim življenjem, je počelo počasi škropiti, nakar pa je nastal zopet najlepši večer.

Tovariši gg. Gspan, Kham, Prevec, Hudnik in Scharlach so nato vzdali spominsko ploščo z napisom: „V spomin Vladimir Topolovcu,

juristu, v avgustu 1924. J. N. A. D. Jadran. — F. S. Ljubljana,“ v severno steno, tik pod Črnim žlebom.

Tu je g. Janko Pfeifer izpregovoril te poslovilne besede :

„Vladimir! V vidni znak iskrenega prijateljstva, ki smo ga gojili do Tebe, odkrivam Ti danes v imenu tovarišev skromen planinski spomenik, ki naj opomni mimoidočega na Tebe, Vladimir!“

Tam počiva, visoko v skalovju, zastražen po orjaškem Triglavu, počiva v svojih ljubljenih planinah; oddolžil se jim je tako, da so zahtevale ne samo njegovo mlado, mnogoobetajoče življenje, temveč tudi njegove zemske ostanke.

Njegov duh in njegove ideje živijo v njegovih tovariših naprej; spomin na njega jih bo bodril na vzvišenejši, domu in turistiki posvečeni poti!

„Nad zvezdami je svidenje!“

31. avgusta 1924.

Ves trud, da bi prišli do trupla ponesrečenega Vladimirja, je ostal brezuspešen, kljub temu, da so skozi 4 dni reševalci neumorno iskali pristopa. Predobro je stena v svoje hrame skrila njegovo življenje, predobro, da bi mogli do njega. Zato je častiti triglavski župnik J. Aljaž sklenil blagosloviti Vladimirjevo truplo pod steno, da bi na ta način vsaj v naši verni misli dobila njegova duša svoj duhovni dom, kjer bi ga potem lahko v duhu obiskovali, ko si telesno njegovega groba ne moremo predstavljati. To blagoslovljenje se je izvršilo 31. avgusta 1924., en teden po nesreči in skoro ob istem času.

Turistovski vlak, ki je ta dan vozil proti Jesenicam, je bil prenapolnjen izletnikov; vsi so bili namenjeni v Vrata, da prisostvujejo slovesnem obredu. Že v Mojstrani se je iz te množice stvorila dolga procesija, ki ji ni bilo videti konca. In res, nenavadne romarske trume so bile to, ni še takih videla naša zemlja. Tedaj je vsa dolina: gozd, skale, studenci, planine, sploh vsa pot dobila neko čisto drugo značenje, nego ga ima sicer, ko se morda za taistimi poedinimi trumami kos za kosom umika v daljavo, nazaj, neutrudno zmagovana od zanosa planincev, ki po njej hite. Nič tega, nič tega nevidnega tekmovanja ni bilo tedaj. Toda tudi nič mrtvaškega ne. Nič takega, kar leže na planinske poti, ko neso to ali ono ponesrečeno žrtev z gora v dolino. Bilo je v tem pogledu popolnoma posebno razpoloženje.

Dan je bil lep, vrhovi jasni in od solnca osvetljeni. Posebno Cmir, a na koncu doline Triglav s svojo ponosno steno, prekašajoč vso svojo okolico po ostrosti in plastiki oblik, po solncu in svetlobi, v kateri se je kopal, ko so že vsi drugi vrhovi tonili v meglo.

Neposredno pod steno, kamor so se strnile vse te nepregledne množice in kamor je prispel tudi č. triglavski župnik sam, je velika skala, nekak žrtvenik, katerega so pokojnikovi tovariši okrasili s cvetjem in z venci, ki so jih spletli s planinskega zelenja. Ob skalo so naslonili pregrnjeno spominsko ploščo. Po izvršenem svetem opravi — nikdar še niso naše planine videle kaj takega, a tudi v drugih Alpah to niso vsakdanji dogodki — je č. trigl. župnik v imenu vseh navzočih in iz idealizma, ki ga more roditi le živa vera, izrekel staršem in sorodnikom pokojnega Vladimira tolažbe polne besede, da ni še vse končano, da je še svidenje nad zvezdami. V lepih govorih so se od rajnega poslovili tovariši, in mu odkrili spominsko ploščo. Nato so zapeli dve žalostinki, dijaki-turisti pa so dvignili spominsko ploščo, jo prenesli višje gor v pravo steno ter jo tam vzdali. Veličastni nagrobnik, ki ga je izklesal večni Kipar sam, je dal mogočno folijo skromnemu, a toliko pristrčnejšemu darilu Vladimirovih prijateljev.

Nato so se idoč v dolino spet razvile dolge procesije potnikov, živečih pod vtisom nenavadne, vzvišene lepote dogodka, ki so mu bili pravkar priča; razpravljali so samo o njem in mislili samo o tem, kako ga bodo najbolj čistega ohranili v trajnem spominu ter ta dan zapisali med najuglobljeneje svojega življenja.

Rajko Ložar.

Gorski pokop.

Janko Pfeifer.

(Pod Triglavom dne 31. VIII. 1924.)

Pogreb je bil sred gorskih skal . . .

Zvonovi niso peli,

lopate ne zvenele;

le vetrič glasno je pihljal

ko župnik blagoslov dajal

v prepadu snivajočemu,

planinci peli „Blagor mu . . .“.

Žarele solze so v očeh
pogrebcev gorskih tihih.

V nebrojnih tihih vzdihih

pozdrav poslednji vrel iz vseh

je src: „Naj Vlado sladko spal

v naročju snežnih gorskih vil,

Triglav naj grob mu varoval,

popotnik s cvetkami ga stlal . . .

Prijatelju v slovo!

Janko Pfeifer.

Gotovo Ti je postalo dolgočasno v vsakdanjem bivališču, sam nisi vedel, kako bi izkoristil poslednje dneve dijaških počitnic; odločil si se, da se vrneš v dom tihega vsemirja, v naročje naših divnih planin, ki si jih tako iskreno ljubil. Odhajal si s ponosom najdrznejšega hribolazca in vedrega čela. Pri tem pa nisi znal, da je to Tvoja poslednja hoja, da Ti bo rahla postelja postala triglavska skala.

In danes, ko mislim nazaj na ljudskošolska leta in se pri tem spomnim pravljice o trentarskem lovcu, se mi zdi, kakor bi bil Ti drugi trentarski lovec, ki so mu bele triglavske žene prekrizale velikopotezne načrte. — Zaman so bile besede dragih staršev, zaman prošnje najboljših prijateljev: „Vladimir, ne moti tihega domovanja gorskih bogov!“ Odšel si in našel smrt. Uničeno je Tvoje mlado, nadepolno življenje, utihnila je nežna melodija stare violine. Zamenjal si ubrani glas strun z zamolklim bučanjem gorskih vetrov, spremljanim z glasnim krikom plenaželjnih krokarjev.

Zopet bo prišla pomlad z vsem svojim čarom in pomikala se bo mimo Vrat po poti, po kateri si stopal poslednjikrat, dragi prijatelj, dolga karavana planincev k Tebi v obisk. Dotlej pa spavaj mirno v naročju ljubljenih planin!

Spomenik v Vratih.

Rajko Ložar.

Bilo je nedeljsko jutro v koncu avgusta, letos, natanko podobno jutrom, ki sva jih, Vladimir, še lani tako često skupaj doživljala. Vlaku preko polja in skozi meglo, na vzhodu počasi vstajajoče rdeče žarenje, nad nami vedno večja modrina in še vse drugo, kar si razumel in videl Ti, ko sem bil jaz še gluhi in slepi. Pri Kranju — to vem — se je vselej vnelo v Tebi, tam je bil Tvoj Storžič, Tvoj Matterhorn. To je bil en kos planin na onem tistem, ravnem polju, na vzhodu obrobjenem od Grintavcev, na zapadu pa po onih dolgih, mrtvih grebenih prehajajočem v morje gorskih oblik, vrhov, snežišč, v morje Tvojih sanj. Čimbolj se je tam krčila dolina, čimbolj je na obeh njenih bregovih kipelo kvišku, tembolj je tudi v Tebi zamirala

dolina in je váte prehajalo tisto divje koprnjenje navzgor, tja do pod solnca. Kaj je vendar bilo med Teboj in onimi skalnimi orjaki in odkod je prišlo?

Tisto nedeljsko jutro v koncu avgusta pa je Vladimir počival. Vlak in megla za nas, ne zanj; na vzhodu rdeče žarenje za nas, ne zanj. In njegov Matterhorn — zdi se mi, da še nikdar ni bil tako lep. Toda v tistih grebenih, v tistih mrtvih, nerazčlenjenih in le polagoma se nagibajočih horizontalah tedaj ni bilo nič življenja: kakor da so opravili svojo službo in je le neskončna žalost vsa njih oblika. V morje svojih sanj si utonil, Vladimir, tu pa je prenehalo kipenje. —

V planine smo romali tisto nedeljo k Tebi, Vladimir, smo romali, k Tvoji sanjani steni, jaz in vsi nešteti in Tvoj oče in Tvoja mati. Ona, ki si ji zatrdno obljubil, da jo boš spravil v planine in če ne drugače, s silo, ona je res šla. Toda prej si se moral umakniti Ti. Ti si moral nehati hoditi po hribih in za vselej odložiti ponosni naziv planinca, če naj je ona šla. Že mrtev, pa si jo spravil pod svojo steno, njo in očeta in sestre. In potem si se jim skril, da Te ne bi videli, da bi Te morali iskati in v duhu prelezti skale in pečine in prepade, ki si jih premagal, preden si padel. Da bi s Teboj čutili Tvoj mladi ponos. Pod steno si jih spravil, da bodo tam ob Tvojem skitem grobu razmislili še vso grozo Tvojega padca, da bodo v duhu premerili še globino prepada, ki je pogoltnil Tvoje mlado življenje. Zvrhano si jim nalil čašo trpljenja in težko je bilo to njih romanje; veruj mi, Vladimir, težko.

Toda Ti si vedel, da gre za velike stvari. Še v dolini si rekel njim, ki so Te zadrževali, da samo zdaj in potem nikoli, samo ta dan in nikoli drugače; če ne zdaj, bo zamujeno. Res: samo tedaj in potem nikoli več. V Tebi v tistem trenutku že ni bilo več lastne volje, zamrla je Tvoja otroškost in nekaj drugega je namesto tega vstalo v Tvoji notranjosti: klic božji. Šel si za njim, prijatelj, jaz neomajno verujem v to; sledil si mu od skale do skale, skozi žlebove in preko polic; iz Tebe in iz prepadov je vel, vse globine so ga bile polne in v megli, ki je bila krog vas, Te je obdajal. Tvoja misel na Boga, ne ena, o ne, številna, in Tvoje besede o njem so mi priča tega. Tam pod vrhom pa, kjer bi bil konec Tvojemu zemskemu teženju, tam se je izpolnilo poslanstvo božjega klica in se je pričelo drugo teženje; tam se je božji klic umaknil in Ti si padel. Tačas je v dolini nekje pred podobo Marije dogorela luč, ki jo je zate prižgala Tvoja sestra. Veruj mi, Vladimir: Ti si bil ta luč, ki je umrla.

Od vsega početka je bila Tvoja želja umreti na planinah in tam imeti svoj grob. Ne poznam nikogar drugega, pri katerem bi bilo tako.

In menda je prišlo iz Tvoje otroško - čiste narave, iz Tvoje neskaljene duše, da Ti je Bog to željo popolnoma izpolnil. V nezavednem mladostnem teženju celega Tvojega bitja, v Tvojem brezmejnem hrepenenju po planinah je bilo nekaj, kar mi bo vedno ostalo v spominu. Tako kakor Ti, ni ljubil planin nihče. Zdi se mi, da je bilo samo Tebi dano, ljubiti jih s celo dušo. Razen njih nisi poznal nič. Nisi še vedel, da je poleg njih in poleg narave še drugi svet, svet notranje, duševne rasti, borbe s samim seboj, z okolico in vsem drugim. Nisi še vedel, kako skrivljena je v tem svetu črta posameznika, kako vijugasta je pot in kako malo je jasnine v njem. Vse to Ti ni bilo dano vedeti. Tvoja pot ni poznala ovinkov, ne padanja in dviganja, ne one skrivenčane rasti navzgor in ne teme. Planine in solnce — to si bil Ti, in njih preprostost in lepota in njih nezasenčena pobočja. Njih bela, nezastrta svetloba — to si bil Ti. Odkod so vendar padle te sence na Tvoje oči, ki jih gledam na sliki pred seboj? Ali jih je smrt dahnila vanje?

Dobro si vedel, da boš planinam, ki so Ti neštedljivo sipale svoje darove, nekoč moral dajati račun, pričeti povračati. In povrnil si jim, še preden se je Tvoje življenje skalilo od drugih težav; povrnil si jim vse s svojim mladim življenjem, ki še ni poznalo nič razen planin in ki še nikdar ni gorelo v takem navdušenju zanje kakor tedaj. Kakršnega so Te planine vzgojile, takega so Te vzele, v skrbi, da se jim otrok ne bi izneveril; in sedaj Te čuvajo v oklepu svojega skalovja.

Prav k Tvojemu truplu smo hoteli romati, prav k Tvojemu malemu odprtemu grobu, pa ne vemo zanj. Skrit nam je. A vendar Te je naš duh hotel obseči, Ti dati dom, da bi si lažje predstavljali Tvoje slovo. In so Ti zato blagoslovili Tvojo severno steno in jo spremenili v mavzolej. Kdo še ima takega? Po njegovih mogočnih zidovih Ti plove pogled, po neskončnih dvoranah odmeva Tvoj korak, ni Ti tesno v teh brezmejnih hramih. S solncem, ki je luč te grobnice, se razgovarjaš; ta luč ne bo ugasnila. Z viharji boš kraljeval in čul nad nami, ko se Ti bomo bližali.

Tvojemu velikemu učitelju, ki je padel pred Teboj in ki si mu tako goreče sledil, planine niso pripravile takega doma. Kajti razen njim je bilo njegovo življenje posvečeno še drugim ciljem. Ti pa, Ti si bil ves ž njimi, Ti si bil ves njihov, zato si prejel od njih to veliko posmrtno zgradbo. In k tej smo romali tisto nedeljo v koncu avgusta in je z nami romala tudi Tvoja mati, ki za Tebe živega ne bi nikoli. Toda prevelika ji je ta zgradba, da bi ji pomenila Tvoj grob. Ona upa, da boš zdaj zdaj odprl vrata in stopil na plan; ona Te pričakuje, da se boš povrnil s potovanja po tem velikem, velikem labirintu. Ona Te čaka, Vladimir, samo čaka. Ji boš prišel?

Društvene vesti.

Podružnicam, sestava statistike. — Koncem meseca septembra smo razposlali vsem podružnicam okrožnice in tiskovine za statistiko v letu 1924, ki jih naj vsaka podružnica natančno izpolni in takoj pošlje Osrednjemu odboru. — Ker pogrešamo že več let nazaj točne statistike, naj podružnice odslej zbirajo točno vse statistične podatke, da nam jih na zahtevo lahko predlože. Iz okrožnice štev. 1.640 je natančno razvidno, kake podatke rabi Osrednji odbor. — **Osrednji odbor SPD.**

Poziv naročnikom! Pisarna Osrednjega Odbora SPD je zadnji mesec pričela od naročnikov izterjovati zaostalo naročnino za „Plan. Vestnik“ Vse cenj. naročnike naprošamo tem potom, da se odzovejo opominom in točno poravnajo itak malenkostno naročnino.

V interesu vsakega je, da prihrani sebi nepotrebne opominjevalne stroške, pisarni pa obilo dela, ki ga ima z opominjevanjem.

Osrednji odbor SPD.

Od uredništva. — Pričujočo »spomenico« Triglavskim žrtvam izdamo kot dvojno redno številko, ki ima le celotne in zaključne sestavke. Ker je pričakovati, da se bodo za njo zanimali i nenaročniki, a jo bodo morda hoteli shranjevati posebe tudi naročniki — prijatelji, tovariši, znanci in pristaši obeh ponesrečencev, smo oskrbeli večjo naklado te spomenice, ki se dobiva posebe za 8 Din. — Vabimo pa pri tej priliki še novih naročnikov; ti dobijo za naročnino 40 Din celotni letnik 1924 s »spomenico« vred; ta vsebuje tudi kartografski pregled dr. Jugovih »Plezalnih tur«, natisnjenih v tem letniku.

Vsebina: Dr. Jos. Tominšek: Spomenica (str. 225). Urednikovo slovo (str. 226). — I. Sernec: Žrtvam Triglava (str. 231). — Vseuč. prof. dr. Fr. Veber: Dr Jugova miselnost (str. 231). — Vladimir Kajzelj: Ob grobu tovariša dr Juga (str. 236). — Zorko Jelinčič: »Neiztrohnjeno srce (str. 239). — Makso Hrovatin: Zadnji večer dr. Juga v Aljaž. Domu (str. 246). — Dr. Gizela Tarczay: U spomen doktora Juga (str. 247). — Ivan Lavtižar: Zadnje srečanje z dr. Jugom (str. 249). — Janez Kveder: Jugove plezalne ture iz Krnice (str. 250). — Peter Z.: Manom dr. Klementa Juga (životopis) (str. 255). — † Vladimir Topolovec: Planinam (str. 258). — Darinka: † Vlad Topolovec (str. 258). — Alojz de Reggi: Vladimir in njegova poslednja pot (str. 262). — Dr. Gizela Tarczay: Vladimiru Topolovcu (str. 268). — Br. Rötter: Pogrebni obred v Vratih (str. 269). — Rajko Ložar: 31. avgusta 1924 (str. 271). — Janko Pfeifer: Gorski pokop. (str. 272). Prijatelju v slovo (str. 273). — Rajko Ložar: Spomenik v Vratih (str. 273). — Društvene vesti: Sestava statistike. Poziv naročnikom. Od uredništva (str. 276). — Naše slike (v tekstu): † Dr Klement Jug (str. 237). † Vladimir Topolovec (str. 267). Priloga: Dr. Jugov kartografski obris k »Plezalnim turam v vzhodnih Julijskih Alpah«.

Urednik **dr. Josip Tominšek** v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji odbor). — Tisk tiskarne M. Hrovatin v Ljubljani.